

СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ

ГОДИНА XLII | БРОЈ 16 | БЕОГРАД, 31. АВГУСТ 2010. | ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО | БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Драги Видојевић,
државни секретар
у Министарству рада
**СОЦИЈАЛНА
СИГУРНОСТ – ЦИЉ
ОДГОВОРНЕ ВЛАДЕ**

Последњих месеци
живот у Србији
све скупљи
**ПЛАТА НИ ЗА
ПОТРОШАЧКУ
КОРПУ**

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Шта човек све може да научи путујући? Колико тога новог да види, упозна, старог да одбаци? Колико зрелости и толеранције да стекне, колико може да постане бољи путујући?

Верујем да бисмо се сви сложили око одговора на ова питања, као и око тога да је свако путовање веома вредан доживљај и искуство. Осим што шири наше видике и унапређује опште образовање, сваки боравак у другој средини учи нас да ценимо и прихватамо различитост. Сви који су путовали знају да су у трајно власништво добили прегршт непоновљивих слика, догађаја и успомена које им нико не може одузети.

Због тога је нарочито важно младим људима омогућити да почну што раније да путују и тако обогате своје животно и интеркултурално искуство. Нажалост, испитивања су показала да огромна већина младих, нарочито студената, никада није изашла ван граница Србије. Према истраживању које је објављено у Националној стратегији Владе Србије, иако је 80 одсто младих спремно да оде на путовање ван граница своје земље, свега 15 одсто њих и путује редовно, бар једном годишње.

Упознавање других земаља, култура и људи утиче на свакога и даје увид у то како ствари функционишу у остатку света, које су његове добре а које лоше стране. Како кажу стручњаци, код младих који никада нису изашли из својих родних градова врло често могу да се развију предрасуде, нетрпељивост према другим народима и нацијама, затвореност и недовољна информисаност о животу у другим земљама. Путовања утичу на разбијање тих предрасуда, на бољу перцепцију света, али и на то да и ти други нас боље упознају и разумеју.

Због тога млади треба што више да се крећу, стичу нова искуства, да се друже и такмиче с вршњацима из целог света, али и да се враћају у своју земљу, не зато што немају избора, већ зато што то желе. Њихова енергија је она снага која ће земљу једног дана повести напред, па ће њихови погледи на свет, њихове везе и споне одредити и њену даљу будућност.

Зато, дакле, млади морају да путују – да виде и разумеју свет, али и да свет види и упозна њих.

М. Јовановић

Најбоље од нас

Сабор у Гучи и Бир фест тек што су окончани па смо још под утиском великих цифара када је реч о броју туриста који су посетили ове манифестације. На 50. Драгачевском сабору је, према проценама, у десет дана боравило око 800.000 домаћих и страних гостију, којих је било са свих континената. Београдски Бир фест, одржан од 18. до 22. августа на Ушћу, посетило је око 900.000 људи чиме је, како су саопштили организатори, ово постао најмасовнији европски фестивал у овој години. Не треба заборавити ни Егзит, који је, са 165.000 посетилаца и скоро 600 извођача на Петроварадинској тврђави, гласовима из целог света освојио награду за најбољи фестивал у Европи.

Ово је свакако успех за поштовање, и ове три манифестације су највише допринеле да се Србија врати на туристичку мапу Европе. Чињеница је, међутим, да треба да се ради и улаже много више да би ова земља постала озбиљна дестинација за светске путнике. Београд се последњих година полако враћа на листу жеља засад углавном европских туриста који се овде лепо проведу а не потроше много новца. Занимљив им је због људи и начина живота, опуштене атмосфере, провода, али, мимо тога, град нема ништа посебно у односу на друге европске градове. Без намере да упоређујемо, јер је неупоредиво, али ради бољег разумевања нашег места на туристичкој мапи треба рећи да је наш главни град прошле године (углавном због Универзијаде) посетило око 400.000 гостију. У исто време Париз је виде-

ло скоро 15 милиона страних туриста, Лондон 14, Истанбул 7,5, а само музеје у Бечу обишло је осам милиона посетилаца. О финансијским ефектима није потребно ни говорити.

Није, наравно, Београд једино што можемо да понудимо гостима из иностранства. Културно-историјско наслеђе Србије којим се дичимо је велико, али је у најмању руку недоступно; имамо археолошка налазишта још из келтског периода, али су многа запустена и неприступачна; имамо одличне могућности за сеоски туризам, вински, еколошки, гастротуризам..., имамо све, али још нисмо научили да то користимо.

Очито је да за то, као ни за наше бање и планине у свету још немамо тржиште, али за Гучу га, рецимо, имамо. Као и за Бир фест, који је Денис Вилкокс, саветник у председничкој кампањи Барака Обаме, уврстио у своју књигу која се користи на 350 универзитета широм света, као пример добре маркетиншке и пи-ар кампање. То је очигледно смер у коме треба ићи. Туризам данас није само одмор, већ забава, креација и производња догађаја који забављају људе. Ми имамо лепа места али сама лепота неће довести никога на одмор. Потребно је осмислити манифестације, туристичку понуду која ће странцима пружити нешто што они немају. Неопходна је добра идеја и људи који ће својом вољом и снагом ту идеју реализовати, а ово су најбољи примери како се ни из чега ствара светски признат догађај који с временом прерасте и саме ствараоце.

М. Јовановић

ДРАГИ ВИДОЈЕВИЋ, ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР У МИНИСТАРСТВУ РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

Социјална сигурност – циљ одговорне владе

Измене и допуне Закона о ПИО спроводе се у периоду тешких економских околности. У оваквим условима је неопходно да држава буде активно укључена, односно да спроводи активну политику држећи у својим рукама инструменте и механизме из система пензијског и инвалидског осигурања који представљају алат за успостављање социјалне сигурности и стабилности.

Став о активној улози државе, посебно у овој области, данас је прихваћен и коалиција на власти управо кроз пет тачака коалиционог споразума реafirмише концепт социјално одговорне владе. Овакав став дели и Драги Видојевић, државни секретар у Министарству рада и социјалне политике, задужен за реформу пензијског система. По његовом мишљењу, до сада је доста учињено у циљу стабилизације система ПИО.

– Негативни трендови који су претили да уруше пензијски систем су заустављени и спречено је да дође до потпуног обезвређења пензија. Такође, у Фонду ПИО спроводи се унутрашња реорганизација и измена процедура чиме је знатно убрзан процес рада и смањен период чекања на решења. Отворено је и изузетно важно питање наплате доприноса, која није адекватна очекивањима, а тиме и ефикасности пореске управе у контроли наплате доприноса. Због слабог прилива константно се наглашава повећан уплив у буџет, а заправо је наплата доприноса потпуно измештена из Фонда и он у овој области нема ингеренције. Питање наплате решаваће се у будуће знатно ефикасније јер је усвојен и Закон о Централном регистру. Донета су и неопходна подзаконска акта и тренутно је у

Драги Видојевић

фази обезбеђивање техничких капацитета како би Централни регистар могао да отпочне са радом. Дакле, питања оптерећења буџета због давања за ПИО често су погрешно представљана – наглашава Драги Видојевић.

Необично је и то што Фонд дотира доприносе за здравствено осигурање корисника пензија, па се тако и та давања стављају на терет ове институције, али и знатно оптерећују порезе и доприносе за ПИО.

– Земље у окружењу директно из буџета покривају ове трошкове, као што се дотирају загарантовани најнижи износи пензија, посебан стаж, накнаде за телесно оштећење, борачки

стаж, бенефицирани стаж... Стопа доприноса за ПИО је тренутно 22 одсто, а уколико Фонд не би рефундирао средства за здравствено осигурање корисника, та стопа би могла да буде 18 одсто. Важно је нагласити да је укупно учешће свих пензија у бруто друштвеном производу 13 одсто, док се у земљама ЕУ тај проценат креће између девет и 16 одсто, односно у Италији износи 16, а у Словачкој девет одсто – каже државни секретар.

Ниска информисаност грађана

По резултатима свих релевантних истраживања на ову тему спроведених у послед-

њих неколико година, јасно је да је информисаност грађана о систему ПИО на ниском нивоу. Само три одсто има основна знања о овој области, а спроводи се реформа која директно утиче на живот и будућност људи.

– Због тога је неопходно информисати грађане прецизно и јасно, без политизације овог питања и сакупљања политичких поена. Последњих месеци одражан је низ трибина у Београду, Чачку, Лозници, Пожеги, где су на позив локалних организација пензионера, Удружења пензионера „Независност“ и Савеза пензионера Србије чланови тима за реформу пензијског система објашњавали грађанима значења предложених измена. Где год да смо дошли могла се уочити велика зебња и страх због неразумевања предложених измена, и то преваходно због лоше медијске интерпретације – каже Видојевић.

Према мишљењу нашег саговорника, најважније је објаснити да се у права која су већ стечена не дира. Уштеде су неминовне и оне ће овом реформом свакако бити постигнуте, што је предочено и тиму ММФ-а. Планираним изменама у периоду од 2011. до 2022. године уштедеће се више од 61 милијарде динара.

– Терет штедне неће осетити само корисници најнижих пензија, јер је управо у овој категорији спречен даљи пад и обезвређивање њихових припадности. Предложеним ванредним усклађивањем најнижих пензија корисника из категорије запослених и самосталних делатности, ове пензије ће се од јануара 2011. године увећати за један процентни поен. Тако је у 2010. години најнижи износ пензије представљао 32,6 одсто про-

сечне зараде у Србији, без пореза и доприноса, исплаћене у претходној години, док ће у јануару 2011. године тај проценат бити увећан на 33,6 – објашњава Видојевић.

Да би се равномерно поделио терет реформе и неповољне економске ситуације у земљи, измене и допуне обухватају готово све сегменте Закона. Подигнута је старосна граница за одлазак у пензију, као и број година стажа за жене, а повећан је и број потребних година проведених на радним местима са бенефицираним стажом и старосна граница за осигуранике који имају право на овај стаж. И запослени у МУП-у, у Безбедносно-информативној агенцији, професионална војна лица и други који имају посебан статус у односу на друге осигуранике, с обзиром на врсту послова које обављају, поднеће такође део терета реформе јер је и код ове категорије увећана старосна граница и број година стажа потребних за одлазак у пензију.

Преговори са ММФ-ом

Садашња реформа пензијског система је део процеса започетог још 2002. године. Правац у ком ће се реформе даље кретати превасходно зависи од политичке структуре на власти и резултата следе-

Са трибине Организације пензионера у Лесковцу

реалним економским могућностима, у циљу стварања услова дугорочне економске одрживости, али водећи рачуна о заштити стандарда садашњих пензионера.

– Промене у области пензијског и инвалидског осигурања непосредно су везане за демографске промене, продужавање животног века становништва, што утиче на однос између радно активног и издржаваног становништва. Изражено старење нашег друштва, као и ниска стопа запослености и низак раст друштвеног производа утичу на проблеме финансирања пензијског система, а лош прилив средстава

ставницима ММФ-а, а Закон је већ у скупштинској процедури и оно што је предложено овом реформом више није предмет преговора – наглашава Видојевић.

Наш саговорник истиче да је преговарачки тим на челу са потпредседником Владе Србије, др Јованом Кркобабићем, успео да ублажи захтеве ММФ-а и усклади их са нашом реалношћу, и тиме спречи непотребне ломове у и онако тешкој економској ситуацији. Основна идеја била је уштеда и мањи уплив у буџет, што је све постигнуто предложеном реформом.

– Заострени су услови за будуће пензионере, што ће смањити број корисника пензија у наредном периоду, а самим тим биће смањен и удео у буџету – наставља државни секретар, наглашавајући да су услови за одлазак у пензију још увек блажи него у окружењу. – Оно што је најважније јесте да у измене и допуне Закона буде унето да удео пензија у бруто друштвеном производу не буде већи од 10,5 одсто, што је и циљ реформе.

Преговори ће се наставити по питању усклађивања пензија и ту је важно истаћи да се оне не могу усклађивати само са текућом потрошњом, већ се мора водити рачуна и о заради у Републици јер је зарада репер за пензије. Ради се на Закону о фискалној одговорности који ће дефинисати зараде

у јавном сектору, а самим тим и пензије, објашњава наш саговорник.

– Морам да нагласим да су у консултацијама са Радном групом учествовали сви релевантни актери и да је социјални дијалог од изузетне важности када су у питању промене које директно утичу на свакодневни живот. Уочен је велики степен заинтересованости за учешће у социјалном дијалогу што је отворило врата бољем разумевању. Нажалост, економска ситуација је таква да се не може изаћи у сусрет свим захтевима и мора се схватити да је у систему ПИО присутан систем спојених судова и да се мора постићи хармонизација и баланс између свих учесника. Већа пензија значи веће фискално оптерећење нето зараде, а то у овом тренутку није реално – закључује државни секретар Драги Видојевић.

Реформа је процес који траје и на коме још треба радити. Консолидација фондова није завршена јер предстоји спајање са Фондом војних осигураника. Наставља се и са реорганизацијом пословних процеса у Републичком фонду ПИО у циљу смањења трошкова система и повећања ефикасности процеса рада. Наравно, да би све ово било могуће, неопходно је ићи и ка свеобухватнијем електронском пословању и подизању нивоа информационог система.

**Александра
Станков-Мијатовић**

Трибина у Чачку

ћих избора, сматра наш саговорник и додаје да се ова влада одлучила за постепено прилагођавање система ПИО

знатно отежава одрживост система. У складу са оваквим ставом предлози реформе су јасно аргументовани и пред-

Обележен дан Удружења пензионера

Свечаности присуствовао и потпредседник Владе Србије, др Јован Кркобабић, са сарадницима

Тачно после тридесет седам година ОО Удружења пензионера у Прокупљу обележила је, први пут, дан оснивања организације. Наиме, 22. августа 1973. године, на иницијативу бројних пензионера, основано је Удружење које скоро четири деценије ради са успехом. Први председник био је Радич Младеновић и организација је тада бројала око две хиљаде чланова. Данас је председник Миролуб Коцић, а Удружење има седам хиљада пензионера.

Обележавању овог значајног јубилеја прокупачких пензионера присуствовали су потпредседник Владе Србије, др

Јован Кркобабић, в. д. председника пензионера Србије, Ђуро Перић, са сарадницима, затим делегације пензионерских организација из Ниша, Врања, Чајетине, Власотинца, Лесковца, Пирота, Димитровграда, Грачанице, Сурдулице, свих топличких општина, као и председници окружних одбора Пчињског, Расинског, Пиротског, Лесковачког, Рашког, Нишавског и Топличког округа. Свечаности су присуствовали и представници бројних организација са којима прокупачки пензионери сарађују.

Указујући на значај организације, председник прокупачких пензионера, Коцић, изнео је бројне податке о успешном раду, а посебно се осврнуо на сарадњу са готово свим удружењима у Србији. О раду самог Удружења истакао је да је оно кроз скоро четири деценије постојање и нагласио да се, посебно у последње време, чине изузетни напори да се помогне најстаријима, нарочито онима са најнижим примањима.

Потпредседник владе др Јован Кркобабић

– Само у прошлој и током ове године успели смо да учланимо 1.650 нових чланова за које смо, као и за остале, организовали бројне излете, али и омогућили им да уз повољне аранжмане обезбеде основне животне намирнице. Успоставили смо и врло добру сарадњу са здравственим институцијама које нам помажу колико могу. Наставићемо и даље максимално да се ангажујемо на побољшању живота свих пензионера – завршио је Коцић.

Овом приликом 13 најактивнијих пензионера и више организација добило је захвалнице.

Јубилеј прокупачких пензионера, као што је речено, увећао је и потпредседник владе

др Јован Кркобабић, са сарадницима. Њега је најпре примио начелник Топличког управног округа, Срђан Јордачијевић, који је у име најстаријих Прокупчана захвалио на свему што потпредседник Владе Србије чини за пензионере. Др Јован Кркобабић је на свечаности обећао да ће пензионери са примањима до 20.000 динара ускоро примити једнократну помоћ, а да ће се настојати да они који примају од осам до дванаест хиљада динара добију нешто више него остали.

– Очекујем да ће већ у априлу идуће године плате и пензије почети да се усклађују, а ми ћемо се потрудити да раст плата прати и раст пензија – напоменуо је др Кркобабић и истакао задовољство што се пензије редовно исплаћују.

Говорећи о стандарду пензионера, потпредседник српске владе је истакао да они сами морају да се изборе за свој статус јер су то радом заслужили, али је изразио и незадовољство што је армија пензионера од преко 1,6 милиона чланова на претходним изборима добила 150.000 гласова.

– Ми сами морамо да се боримо за своје интересе и зато позивам све пензионере да нас подржавају и убудуће, јер ћемо само тако моћи да се изборимо за бољу будућност – рекао је др Јован Кркобабић у Прокупљу.

Др Кркобабић са топличким пензионерима

Ж. Д.

РЕГИОНАЛНА АГЕНЦИЈА
ЗА ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
ШУМАДИЈЕ И ПОМОРАВЉА

Подршка почетницима у бизнису

Почетници у бизнису који се обраћају за помоћ Регионалној агенцији за економски развој Шумадије и Поморавља и користе кредите Фонда за развој, ове године чешће бирају област услуга него производне делатности. За покретање сопственог посла углавном се одлучују млади људи који тек почињу свој радни век, али и старији грађани који су остали без запослења.

Будући предузетници који немају довољно знања о писању бизнис плана, и о основама пословања, годинама уназад се за помоћ обраћају овој регионалној агенцији јер у тој институцији, кроз тродневне обуке, почетници могу да науче како да своју пословну идеју, уколико је имају, спроведу у дело. У Агенцији кажу да многи полазници немају јасну представу о томе како изгледа приватан посао и да тек након обуке схвате да ли су њихове идеје одрживе.

Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља подстиче иновативне подухвате који могу добро да прођу у иностранству. У току је конкурс за фирме које нуде новине у области екологије, а реализација пројекта треба да почне наредног пролећа. У оквиру посебног програма незапослене жене могу да се пријаве за добијање микрокредита за покретање сопственог посла. Ова регионална агенција пружа подршку и кластеру произвођача текстилне робе.

М. Сантрач

УЧЕШЋЕ ИНВАЛИДСКИХ У УКУПНОЈ СТРУКТУРИ ПЕНЗИОНЕРА

Лекари раде савесно

Укупном броју пензионера у Србији, 22 одсто чине инвалидски пензионери. Да ли је то много или мало – није тема овог текста, али је чињеница да је за два одсто ниже него у децембру 2009. године. Уосталом, довољно је пажљиво погледати графикон у прилогу текста, који показује структуру пензија пет деценија уназад.

Утолико више збуњује чињеница да су инвалидски пензионери добили на медијском значају у последње време. Број захтева за инвалидске пензије се не смањује, али број признатих права је евидентно мањи. Ко је заслужан за то? Пре свега држава, која је створила системске предиспозиције за рестриктивније остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, а на другом месту је Фонд ПИО који је предузео све расположиве мере како би организовао квалитетну контролу, што искључује, односно минимизира могућност злоупотребе.

Закон је свима доступан и то нећемо коментарисати. Али, свакако да се морају поменути мере које смо сами предузели: увођење „контролног прегледа“ који не може обављати лекар који је учествовао у вештачењу приликом утврђивања инвалидности; обавезу корисника пензије да по захтеву Фонда достави нову медицинску документацију; процедуру „централног позивања“ због које ни лекар ни осигураник до последњег момента не знају унапред ко ће вршити вештачење; централну ревизију свих налаза и мишљења и др.

Лекари вештачи који раде у Фонду су еминентни стручњаци. Посао који они раде је изузетно одговоран, број вештачења које дневно обаве константно се повећава, као и врсте вештачења које обављају (јер прегледи по захтеву грађана за инвалидску пензију су само сегмент њиховог посла). Да ли је потребно подсетити да се рационализација броја запослених у целом Фонду морала реализовати и у овом сектору, тако да се данас тај посао обавља са неупоредиво мањим бројем запослених, иако је посла све више.

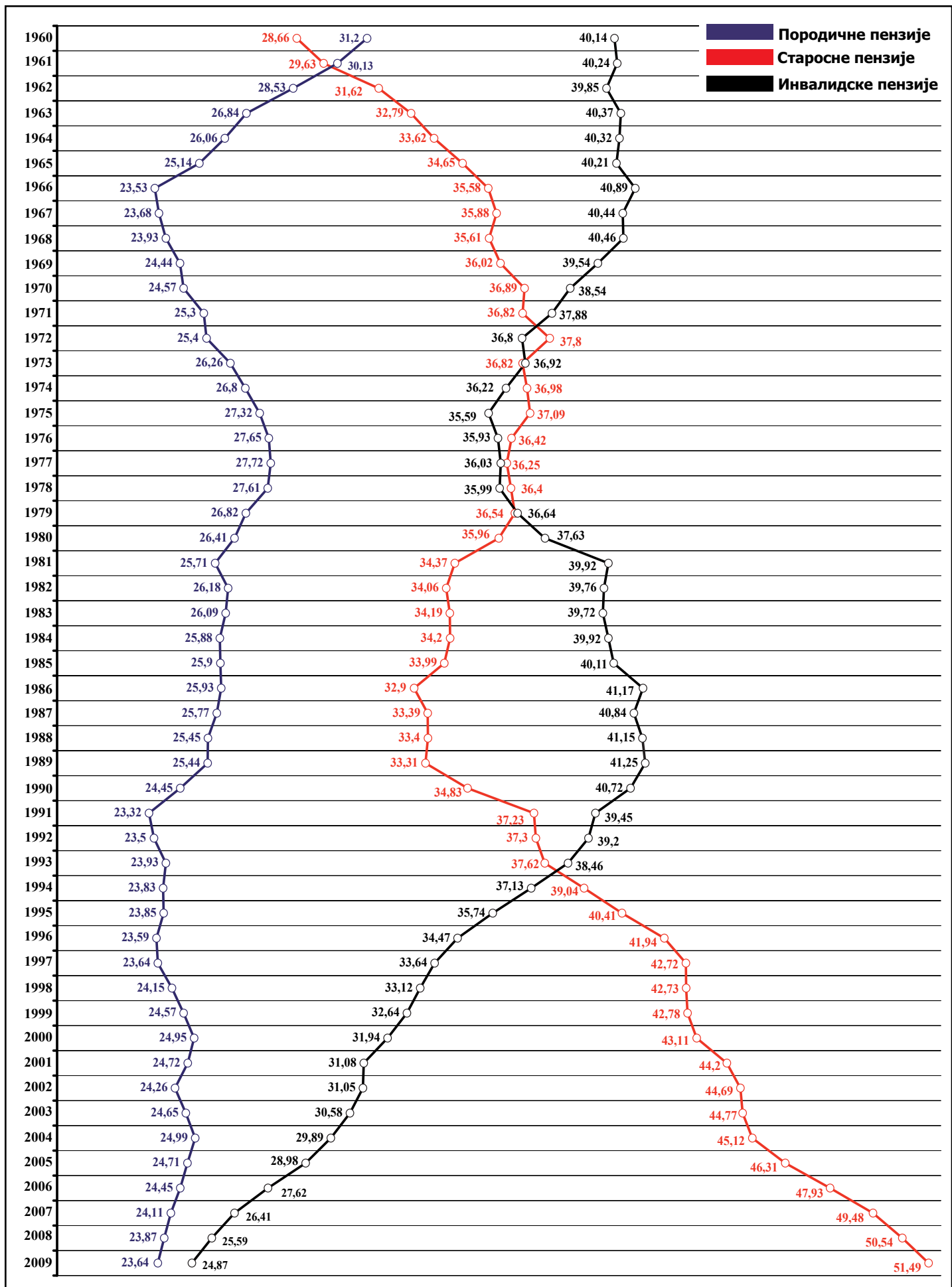
Међутим, у свакој шуми има бар једно болесно дрво, те тако и код нас!

Неспорна је кривица појединаца, што су медији, такође, посвећено пропатили, али не сме се девалвирати рад свих лекара вештака, као и свих запослених у Фонду, који због негативне медијске етикеције осећају последице. Осим тога, требало би поставити питање одговорности лекара специјалиста у здравственим установама који својим печатима, потписима и угледом дају пуну валидност документацији која се прилаже уз предлог за вештачење!

Фонд је велика институција, запошљава велики број људи, ради обиман посао и грешке су, биле оне намерне или не, неминовне. Не можемо да квантификујемо колико трпи друштво због грешака које се направе у раду лекара вештака Фонда ПИО, али знамо да је пребацивање појединачне одговорности на цео Фонд и све лекаре вештаке од немерљиве штете.

Редакција „Гласа осигураника“

СТРУКТУРА КОРИСНИКА ПЕНЗИЈА ПО ВРСТИ ПЕНЗИЈЕ (ЗА ДЕЦЕМБАР) ОД 1960. ГОДИНЕ
запослени

Први пацијенти

Након окончања обуке здравствених радника за рад на најмодернијој медицинској опреми, у Ургентном центру Клиничког центра Војводине 20. августа почео је и пријем пацијената. Зграда Центра је изграђена на површини од 9.000 квадратних метара и потпуно је компјутеризована. Има приземље, три спрата, хируршки и нехируршки интензивни блок и пет операционих сала, ординације за прегледе специјалистичких служби, брзу лабораторијску, радиолошку и ендоскопску дијагностику, као и дежурне неуролошке службе.

У операционим салама постављена је најмодернија аутоматизована опрема, као и систем телемедицине, а зграда је енергетски ефикасна јер централни систем аутоматски регулише потрошњу енергије, а соларни панели греју санитарну воду. Компјутерски систем ће омогућити и увођење електронских здравствених картона.

Др Зоран Ђерманов, начелник новог Ургентног центра, каже да установа може да прихвати до 500 пацијената дневно и више од 100.000 годишње, али тренутно недостаје 220 здравствених радника да би могли да раде пуним капацитетом. Према речима Бојана Пајтића, председника Владе Војводине, покрајинска администрација је досад издвојила 3,7 милијарди динара за овај капитални пројекат.

Мање пшенице него лане

Према наводима Републичког завода за статистику, у Србији је ове године произведено око 1,65 милиона тона пшенице, што је 20,1 одсто мање у поређењу са производњом хлебног жита оствареном прошле године.

У односу на десетогодишњи просек (2000–2009), производња пшенице је мања за 20,3 одсто, а пожњевена површина за 13,9 одсто и износи 488.943 хектара.

Из Републичког завода за статистику саопштавају да се, у односу на десетогодишњи просек, очекује повећана производња неких култура, и то кукуруза за 25,9 одсто, шећерне репе за 30,2, сунцокрета за 18,4 и соје за 57,1 проценат.

Исплата пензија

Исплата другог дела јулског чека пензионерима из категорије запослених почела је 25. августа.

Бившим пољопривредницима први део јулских припадности исплаћује се од 20. августа. Пензионисаним војним лицима први део пензија за јул исплаћен је 21. августа.

Самосталци ће целе августовске пензије примити 3. септембра.

Стари занати у Етнографском музеју

Национална изложба старих заната у Етнографском музеју отворена је 25. августа, а посетиоци ће до 15. септембра моћи да разгледају изложене експонате сваког дана осим понедељка, од 10 до 17 часова.

Изложба музејских предмета, алата и готових производа послужила је као прилика да се јавности укаже на потребу очувања и ревитализације старих делатности.

Организатори изложбе, Етнографски музеј и Министарство трговине и услуга, саопштили су да постоји заједничка жеља за подстицањем запошљавања и економског развоја ослабљеног привредног подсектора,

обезбеђењем егзистенције традиционалних занатлија и очувањем културног и историјског наслеђа.

Керамичко посуђе на Калемегдану

Од 24. августа дуж Савског шеталишта изложена је керамика каква је коришћена у периоду од 2. до 19. века. Аутор поставке је Весне Бикић, а изложба „Керамичко посуђе кроз векове Београда“ трајаће до 15. октобра.

Изложба обухвата 45 принтова античке керамике Сингидунума, римског трпезног и луксузног посуђа, керамике из периода сеобе, као и средњовековног посуђа из кућа истражених на Београдској тврђави.

Од 18 до 20 часова посетиоци могу да виде и како се израђује керамика, а на грнчарском колу представиће се керамичари из Злакуса, као и академски керамичар Вук Пантелић.

Изложба је саставни део програма 27. конгреса Међународног удружења за проучавање римске керамике, који ће бити одржан од 19. до 26. септембра у Београду.

Кампања за здраву храну

Жеља организатора је да помогне малим породичним произвођачима органске хране

Свест о потреби заштите природних ресурса наше планете од загађења све је присутнија у најразвијенијим земљама света, али јавља се и код оних мање богатих јер је јасно да смо сви једна целина, и да ће свако нарушавање природне равнотеже у једном делу земаљске кугле на крају изазвати и промене у осталим њеним деловима.

Сходно томе, а и са жељом да очувају здравље, становници богатих западних држава све више се окрећу развоју органске пољопривреде и конзумирању здраве хране. Дакле, они су схватили да је органска пољопривреда много више од начина производње хране. То је стратегија за унапређење квалитета, како у производњи хране, тако и у чувању животне средине, за добробит њиховог здравља и здравља њихове деце. Наравно, и на нашим просторима природни „непрскани“ пољопривредни производ је увек био на високој цени.

Основна карактеристика органске хране је да се она производи без употребе синтетичких пестицида, минералних ђубрива и адитива, канализационог муља, јонизујућег зрачења и без генетски модификованих организама. Сва органска храна која је намењена тржишту производи се под строгим контролом. Специјализовани инспектори обилазе и контролишу пољопривредне произвођаче и прерађиваче ради сертификације и сви њихови производи означени су званичним логотипом и натписом „органски производ“.

Најважније предности и погодности које органски гајено поврће, воће, житарице пружају потрошачима су, поред здравог и укусног производа, гарантован квалитет и заштићена природна средина. Основне користи пољопривредних произвођача који су се одлучили за производњу овакве хране јесу смањена загађеност земљишта, већа плодност и здравије животиње.

Имајући све ово у виду, невладина организација Зелена мрежа Војводине, град Нови Сад и Немачка организација за техничку сарадњу (GTZ) већ седму годину организују, испред Спортског и пословног центра Војводине у Новом Саду, пијацу под називом „Мој салаш“, да би потроша-

че упознали са свим предностима коришћења органске хране. Захваљујући, између осталог, и поменутој пијаци Нови Сад је постао значајан дистрибутивни центар свежег воћа и поврћа сертификованих органских произвођача за читаву Србију.

Дакле, произвођачи органске хране, који су се пријавили из свих крајева Војводине: Зрењанина, Кикинде, Љутова, Орома, Лединаца, Ченеја, Бачког Градишта, Сремских Карловаца, Новог Сада, Сремске Каменице, Ботоша, Куцуре, Апатина, Будисаве, Аде, Кисача и Темерина (а један учесник је био и из Београда) добили су могућност да под финансијски повољнијим условима од оних на редовним пијацама излажу и продају своје производе сваког четвртка, од јуна до краја септембра, у термину од 14 до 20 часова на платоу испред новосадског СПЕНС-а. Жеља организатора је да на

лату, блитву, спанаћ, парадајз, патлиџан, боранију и остало поврће.

– Тешко се живи од пољопривреде, али водимо много мирнији живот него у граду и више времена проводимо са децом – каже Нада Летић, и примећује да их купци већ препознају и често прилазе њиховој тезги и на редовним пијацама.

Слична је прича Гордане Шокшић из Зрењанина, која је десет година радила у Општинском суду у овом граду, а сада са мужем и децом, на регистрованом пољопривредном газдинству, производи сертификовану органску храну у Тарашу, селу на левој обали Тисе. О производњи органске хране каже:

– Још не знам да ли се оваква производња више исплати или не, али ово је лепши и здравији пут да се нешто одгаји и произведе.

Најкрупнији сертификовани произвођач органске хране на овој пијаци је сва-

овај начин помогну углавном малим породичним домаћинствима да развијају ову производњу.

Животне приче произвођача – углавном су то „салашари“, веома су интересантне и разнолике. Рецимо, Нада и Дејан Летић из Новог Сада преселили су се пре 19 година у Ченеј и почели да се баве органском производњом на три јутра земље. На свом регистрованом газдинству, преко којег уплаћују пензијске доприносе да би стекли пољопривредну пензију када остане, у пластеницима производе зелену са-

како Влада Возар из Кисача, који заједно са још пет чланова регистрованог пољопривредног газдинства производи здраву храну на 20 хектара земље. Према анкетама спроведеним међу посетиоцима првог дела пијаце „Мој салаш“, у јуну, његови производи били су најзапаженији.

С друге стране, потрошачи Лазар и Даница Ивандекић, новосадски пензионери, кажу да редовно купују производе са ове пијаце, и да су врло задовољни њиховим квалитетом. И нису једини који то тврде.

Текст и фото: Мирослав Мектеровић

ЖИВОТ У СРБИЈИ СВЕ СКУПЉИ

Плата ни за потрошачку корпу

Према статистичким подацима, куповна моћ грађана Републике Србије је знатно виша него 2000. године, али су основне намирнице скупе и на њих се највише троши

Домишљатост, духовитост и спремност српског народа да се на свој рачун нашали, нарочито у кризним ситуацијама, већ је постала пословица, као и то да за сваки проблем имамо неку изреку или виц. Тако већ дуго постоји поређење: лаж, велика лаж и – статистика. Склони смо да поверујемо да је ово поређење настало због чувене потрошачке корпе чију вредност непрекидно израчунавају стручњаци Републичког завода за статистику да би нас уверили да су нам плате сасвим довољне за живот уколико успемо да се уденемо у ту просечну, односно минималну корпу. А већ тиме што праве разлику између ове две потрошачке корпе дају нам до знања да нисмо сви истих ни стомака ни прохтева.

Осим прехранбених производа, пића, средстава за хигијену, у просечној корпи су и одевни предмети, антибиотици, обућарске услуге, оправке електричних апарата, градски превоз, комуналне услуге, рачуни за струју, телефон, новине... Да је потрошачка корпа била и остала енигма говори процена да је четворочланом домаћинству за месец дана „зацртано“ да може да потроши, рецимо, два килограма пасуља, десет килограма јабука, 11 лита-

ра јогурта, три килограма пилетине... У просечну потрошачку корпу спадају само четири литра минералне воде, две пасте за зубе, три килограма детерџента за прање рубља, тек једна трећина кутије антибиотика. За оправку електричних апарата четворочлана породица је могла да планира издатак од око 2.000 динара.

У минималној потрошачкој корпи се уместо три килограма пилећег меса налази два, нешто више од два килограма јунеће цигерице уместо мање од килограма, пет литара јестивог уља уместо четири. Али нема качкаваља, бомбона и млечних чоколада, вина, цигарета, дневних новина, антибиотика, изостали су одевни

предмети (фармерке, тренерке, панталоне, сакои, кошуље, сукње, џемпери и блузе) и обућа.

За покриће просечне потрошачке корпе у фебруару је било потребно 1,12 просечних плата, а за покриће минималне корпе било је довољно 0,69 просечне зараде. Према подацима Републичког завода за статистику, просечна потрошачка корпа износила је 36.196 динара и била је већа за 0,36 одсто или 129 динара у односу на јануар, а минимална корпа је вредела 22.470 динара, што је, у односу на почетак године, више за 0,57 одсто или 127 динара. Просечна нето зарада била је 32.336 динара, што је номинално више за осам, а реално за 7,8 одсто него у јануару, а то значи да је куповна моћ повећана пре свега захваљујући расту просечне плате.

Под утицајем сезоне, у фебруару је промењена структура минималне потрошачке корпе, у њу су укључене поморанџе и повећана количина свињског меса, а смањена је количина јабука. У просечној је повећана количина јунећег меса и поморанџи, а смањена количина јабука и очишћених ораха. Цене на мало робе и услуга у фебруару су биле више у просеку за 0,7 одсто у односу на претходни месец, а трошкови живота за 0,2 одсто. Куповну моћ изнад просека Републике имали су Београд, Смедерево, Нови Сад и Панчево.

У свим градовима који се статистички прате просечна месечна зарада покрила је минималну потрошачку корпу, а у Бео-

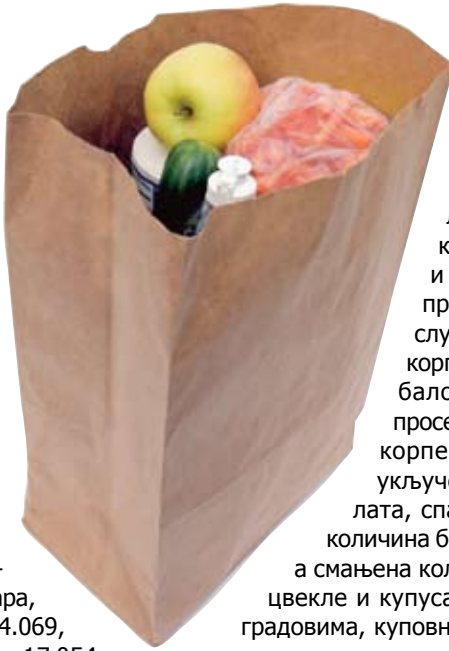
Купује се и у луксузним радњама али много чешће на пијацама

граду, Смедереву и Новом Саду и просечну. Посматрано по делатностима, а у односу на републички просек, највишу зараду статистика је у фебруару регистровала у финансијском посредовању – 79.967 динара, ваздушном саобраћају – 69.871, експлоатацији сирове нафте и гаса, и услугама – 67.011 динара. Најнижа зарада је регистрована у производњи одевних предмета и крзна – 13.411 динара, преради дрвета и плуте – 14.069, и производњи намештаја – 17.054 динара.

Према последњим статистичким подацима, у априлу ове године грађани су издвајали 37.070 динара за потрошачку корпу. У односу на претходни месец, ова потрошачка корзпа је „тежа“ за 2,39 одсто, односно за толико се више издвајало за храну и комуналије.

Када је у питању минимална корзпа, која прати најосновније намирнице и услуге, и где се штеди на свему, она је у априлу износила 23.273 динара и такође бележи поскупљење у односу на март за 3,2 одсто.

Поскупљење у обе корпе делом је увеличано растом плата у том месецу за 3,6 одсто, када је просечна српска плата достигла безмало 35.000 динара. Али, опет недостаје око 2.000 динара да би она већа корзпа била пуна. Остварена ме-

сечна зарада у целости је покрила минималну корпу (0,67 плата), и нешто новца је преостало, што није случај са просечном корпом, за коју је требало издвојити 1,06 просечних плата. У обе корпе у овом периоду укључена је зелена салата, спанаћ, затим већа количина бораније и лимуна, а смањена количина кромпира, цвекле и купуса. Посматрано по градовима, куповну моћ изнад просека имала су само четири града у Србији. Натпросечну зараду у априлу статистика је регистровала у Смедереву (44.530 динара), Београду (43.408), Новом Саду (41.307) и Панчеву (38.643 динара).

Иначе, трошкови живота у априлу, у односу на претходни месец, већи су за 0,6 одсто, а од почетка године за 2,6 одсто. На тај раст највише је утицало поскупљење комуналних услуга, као и пића и дувана.

Прошле године светска економска криза је увелико закуцала и на врата наше земље. Однос зараде и потрошачке корпе постао је неповољнији, а ни просечна, а камоли минимална корзпа не покрива реалне потребе домаћинства. Разлика између ове две корпе огледа се у томе што се у просечној налази разноврснија храна, а сиромашнији слој становништва је малтене принуђен да пређе у категорију вегетаријанаца пошто је у њиховој потрошачкој корпи знатно више кромпира и купуса а тек нешто мало меса. А сезона поскупљења је тек „отворена“ вишим ценама млека и хлеба, док се за септембар најављује „ударни талас“ скупоће.

Мада егзактна, статистика ипак може да буде и флексибилна наука, па се резултати могу разликовати зависно од тога шта жели да се прикаже. Зато, иако је у корпи рачун за струју пет хиљада, а ваш износи седам хиљада или више динара, не значи да ви нисте просечна српска породица. Напротив, то управо значи да јесте баш то, што подразумева домаћинство, сналажљивост и довољно вештине да са просечним (или нижим) примањима ипак платите и тај рачун, купите деци фармерке или тренерку и још плус некако и летујете. Јер, испод бројки тече живот који се стално одвија на неки себи својствен начин, не да се укалупити у безличне цифре и упорно се отима већ пунолетној кризи коју смо сви у овој земљи најалост прихватили као начин живота, а не као нешто пролазно.

Весна Анастасијевић

СЕРВИСИ ЗА ГРАЂАНЕ

Поређење плата

Висина нечије зараде може бити не само пословна него и лична тајна. Но, уколико желимо да сопствену плату упоредимо са примањима других колега који раде у истој или сличној струци, не само у Србији него и у земљама из окружења, то можемо врло једноставно да урадимо.

Компанија Инфостуд покренула је пре нешто више од годину дана сервис за истраживање висине плата који се налази се на адреси www.istrzivanjeplate.com. Поред ове погодности, захваљујући анкети у којој учествује велики број посетилаца сајта, може се утврдити колико су која занимања плаћена у нашој земљи. То је значајно и зато што у Србији не постоје званични подаци о просечним зарадама према радним позицијама. Не чуди да последње информације показују да запослени у области вишег менаџмента имају највише просечне плате. Након њих следе запослени у лизингу, људским ресурсима и телекомуникацијама. Прецизније, како показују анализе, највишу плату имају ИТ директори који просечно примају око 130.000 динара, а нешто нижу зараду имају регионални директори али и банкарски дилери, сви са месечним примањима просечно око 110.000 динара.

С друге стране, људи који раде у привременим и нискоквалификованим областима рада у просеку зарађују најмање, тачније око 22.000 динара, а за њима следе услужна индустрија, кожна и текстилна индустрија и туризам, у којима плате не прелазе просек од 30.000 динара. Примера ради, просечна плата хигијеничара је нижа од 17.000 динара, а слична примања имају чистачи, чувари објеката, кројачи или домари у школама.

Ј. Оцић

Најскромније у окружењу

За једну просечну зараду у Србији се може пазарити 245 литара уља, или 53 килограма јунетине, или 441 литар млека, или 536 килограма шећера.

Словенци који месечно зарађују у просеку око 900 евра за плату могу да пазаре рецимо 1.184 литра млека, или 141 килограм јунетине, или 532 литра уља или 1.085 килограма шећера. Хрвати за своју зараду, која на месечном нивоу у просеку износи око 725 евра, могу да купе 953 килограма шећера, или 929 литара млека, или 409 литара уља.

Просечно словеначко домаћинство месечно троши 1.700 евра за свакодневне потребе, док домаћинства у Србији морају да издрже са 400-500 евра месечно. Чеси и Словаци за свакодневне потребе имају на располагању од 900 до 1.000 евра месечно, исто као Хрвати и Пољаци.

ПРОБЛЕМИ ЗАПОШЉАВАЊА

Животно доба и радни век

На страни младих је њихова енергичност, ентузијазам и то што прате трендове; преимућство старијих је у радном и животном искуству, у постигнућима на послу, у мудрости

Поред свршеног школовања, венчања, рођења детета, међу најважније догађаје у животу сваког појединца свакако спада и тренутак када потпишемо уговор о раду. Многи се радо сећају и шта су купили од прве плате. Иако се, што време више одмиче, жалимо на посао и проналазимо му многобројне мане, у сваком од нас остаје снажна жеља да посао по сваку цену задржимо. А у некоме је та потреба изражена и до последњег дана пред пензију.

Према подацима Националне службе за запошљавање, просек чекања на запослење након завршеног факултета у Београду је 2,1 година, док се у остатку Србије посао чека краће, и то у просеку 1,8 година. Највеће учешће у регистрованој незапослености, посматрано према старосној доби, имају незапослени од 25 до 29 година (13,36 одсто), затим радно неактивне особе од 30. до 34. године (12,57), потом лица од 35 до 39 година (11,93), и најзад незапослени од 50 до 54 године живота (11,78 одсто).

Само један од повода за размишљање о проблему запошљавања у Србији јесте Дан младих који је обележен 12. августа, будући да управо овај део популације спада у групу коју највише погађа економска криза. Истраживање проблема тражења посла код младих показало је неусклађеност између потражње занимања на тржишту рада и образовног система. Познато је да до посла лакше долазе фармацеути, ИТ стручњаци, инжењери електротехнике, комерцијалисти унутрашње трговине, професори математике, професори музичких предмета. Постоји и потражња за преводиоцима, професорима хемије, економистима, графичарима, инжењерима грађевинарства, офталмолозима, гинеколозима, ветеринарима и занимањима у области неге старих. Планирано је да се у овој години из буџета издвоји 2,1 милијарда динара за финансирање јавних радова и запошљавање приправника. Такође, Министарство економије и регионалног развоја је и у те-

кућој години обезбедило кредитну подршку од три милијарде динара за предузетнике који желе да започну посао, и још 15 милијарди за запошљавање младих у сектору малих и средњих предузећа.

Недвосмислено је, међутим, да се проблем ниске стопе запошљавања младих може премостити једино креирањем нових радних места. Да би то било могуће неопходна је боља сарадња државних институција, локалних самоуправа, Националне службе за запошљавање и образовног система.

Ипак, истраживање које је током прошле године урађено у организацији Студентске уније Србије показало је да око две трећине студената и нема жељу да радну књижицу дочека у нашој земљи. Ова студија говори да је за близу две трећине младих који студирају главни мотив приликом уписа била управо могућност запошљавања ван граница Србије. Поставља се и питање колики увид они заиста имају у оно што их чека у иностранству јер су јасна предвиђања да ће просечна незапосленост широм развијених економија остати висока и током наредне године, без обзира на то што ће отварање нових радних места у 2010. вероватно бити повећано.

Због свега овога је неопходно улагати у младе људе, пре него што њихове дипломе, за чију ће се нострификацију такође изборити, заврше у одељењу људских ресурса неког предузећа у иностранству. Важно је и добро да се млади школују и усавршавају у иностранству, али је још важније дати им подстицај да се врате. Проблем, међутим, није само велики одлив ван граница Србије, већ и миграција из мањих средина у градове у потрази за послом и самосталношћу. Код нас још не постоји ни закон који би требало да регулише положај младих, мада је недавно најављено да ће ускоро бити усвојен законски акт који ће побољшати живот омладине.

С једне стране, све је више притужби на рачун послодаваца који не желе да запошљавају особе без дана радног стажа, а с друге у истом положају су и старији од 50 година који траже нови посао након престанка радног односа. Немачка министарка за породицу Кристијана Шредер одлучила је да се од 24. августа у њеном министар-

ству за слободна радна места конкурише анонимно. Заправо, кандидати у биографијама неће наводити име, пол, старост, брачно стање, националност и могући инвалидитет. Али ће CV садржати све друге референце релевантне за позицију на коју се конкурише. Тиме ће бити спречено одбацивање пријаве за конкурс само зато што кандидат има, према мишљењу послодавца, сувише година, и из сличних предрасуда.

Не само да би и други послодавци могли да следе пример немачке министарке, него би такав вид конкурисања требало да постане стандард. У Србији је више од 260.000 људи старијих од 45 година без посла, а стручњаци оцењују да је транзиција највише погодила педесетогодишњаке. Према члану 25 опште Декларације о људским правима човека, сваки појединац има право на стандард живота који обезбеђује здравље и благостање, његово и његове породице. Дакле, никоме се не сме ускратити право на достојанствене услове живота. Бројна истраживања, нажалост, говоре супротно и само потврђују оно што је део наше стварности.

Данашњи подаци показују да све мањи број људи одлази у пензију око 60. године. Примера ради, 1985. године 18 одсто шездесетогодишњака је радило, док је у 2005. тај проценат износио чак 29 одсто. Али две трећине старијих радника се суочава са дискриминацијом на радном месту, и то поводом њихових зрелих година. Веома је актуелно питање постоји ли животна доба у којем посао не може квалитетно и предано да се обавља. Могло би се рећи да је на страни младих њихова енергичност, ентузијазам и што прате трендове, а старији, пак, имају преимућство у радном и животном искуству, у постигнућима на послу и мудрости.

Читаву Европу брину проблеми све већег броја старијих особа и незапослености. Европска комисија као део решења види каснији одлазак у пензију. Запослени би према томе требало да за пет деценија одлазе у пензију са навршених 70 година. Дужи радни стаж је и званичан циљ привредне и социјалне стратегије Европске уније до 2020. године. У данашње доба старије особе су знатно информисаније него раније, желе да се боље интегришу, а и здравије су. Зато свако, у оквиру својих могућности, заслужује шансу. Многи људи ће радо пристати на хонорарне и волонтерске послове да би се осећали друштвено кориснима. Ту је кључ њихове мотивисаности, њиховог ентузијазма. Такође, средовечном човеку није лако да се преоријентише на другу професију од оне којом се бавио, али велики број њих на основу утемељеног искуства може да се бави консултантским или едукативним пословима.

Јелена Оцић

НОВА ОБЛАСТ У НАШЕМ ЗАКОНОДАВСТВУ

Промовисање питања младих

Србија ће до краја јесени добити предлог Закона о младима који би системски требало да дефинише институционалну бригу о овој популацији

У нашој земљи још не постоји закон који би регулисао положај младих иако управо овај део популације спада у најосетљивије друштвене групе. Ипак, према речима Тање Азањац Јањатовић, координаторке програма за младе – Грађанске иницијативе, која је активно учествовала у изради нацрта будућег Закона о младима, може се очекивати да он буде у процедури до краја новембра.

У процесу израде нацрта овог Закона Министарство омладине и спорта спровело је обиман консултативни процес, чија је основна функција била дефинисање области и актера које законски треба регулисати.

На састанцима који су одржани у сарадњи са регионалним и локалним канцеларијама за младе (КЗМ) и представницима невладиних организација које се баве овом облашћу учествовало је око 1.600 младих из целе Србије.

– Осим добијања информација о темама битним за популацију између 15 и 30 година, овај процес је имао и велики значај у томе што је промовисано питање младих и односа друштва према овој групи, чиме је створен основ за будуће заговарање Закона – каже Тања Азањац. – За доношење овог акта потребна је сарадња великог броја институција, министарстава и институција локалних самоуправа што захтева огромну припрему, промоцију, интерресорну координацију и сарадњу.

Министарство омладине и спорта је, поред Радне групе за израду Закона, формирало и ширу Консултативну групу коју чине представници државних институција, КЗМ и стручњаци омладинске политике невладиног сектора. Ова група је учествовала у широком консултатив-

ном процесу и, заједно са Радном групом, анализираће резултате истраживања, као и радне верзије Закона, које ће потом проћи нови круг консултација.

– Процес израде нацрта Закона трајао је дуго јер је ово потпуно нова област у нашем законодавству – наглашава координаторка Тања Азањац, и додаје да су и искуства других земаља изузетно различита.

О значају прецизног дефинисања области, тема и актера који треба да буду обухваћени овим Законом говори и велики одазив и заинтересованост младих на консултативним састанцима. Резултати испитивања показују да ни они сами нису информисани о постојању На-

ционалне стратегије о младима, као и о томе шта треба да дефинише појам Националне политике за младе, па је и поступак дефинисања значајних области, као што су образовање, здравствена заштита, запошљавање, укључивање у политички живот и друге, и институција које треба да учествују у спровођењу оваквог закона био изузетно тежак.

Предлог законског акта ће ускоро бити познат, па ће стручна јавност имати прилику да да свој коментар, а надлежна министарства да докажу да су млади заиста један од приоритета нашег друштва.

Александра Станков-Мијатовић

ЖИВЕТИ ПУНИМ ПЛУЋИМА

Јога за свако доба

За разлику од других телесних вежби, за упражњавање древне индијске вештине није неопходно да се буде ни здрав ни млад

Она је витка, полетна, ведрог духа, обожава високе потпетице и плес, узбуђење и гламур плесних такмичења на којима наступа са партнером троstrуко млађим од себе. „Играћу и бавићу се јојом док сам жива“, говори Тао Порчон Линч, најтраженија инструкторка јоге у Америци, која је овог августа напунила 92 године.

У њеном роковнику нема слободних термина све до краја 2010. Зову је са свих страна, жељни да нешто науче, али и зна-тижељни да се лично осведоче у расте-гљивост граница моћи људског духа и тела, кроз задивљујуће умеће особе у предворју стоте, са оба кука оперисана, и животно потврђеним мотом да „не постоји ствар коју не можете да учините“.

По биографији Тао Порчон Линч могао би да се сними занимљив филм, од одра-стања у Индији где је почела да учи јогу, до периода у Француској током Другог светског рата, па глумачке и плесачке кар-ријере у Британији и Холивуду, да би се у својим зрелим годинама потпуно посвети-ла јоги и била једна од првих жена учени-ца чувеног индијског гуруа Б. К. С. Ијенга-ра, заслужног за популаризацију ове древне вештине на Западу. Касније је, у Њујорку, основала Институт за јогу Вестче-стер и од тада, у протеклих неколико де-ценија, обучила више стотина учитеља.

Тао за себе тврди да никад није била спортски тип али је на други начин била

заинтересована да искуша своје способ-ности и види шта може да извуче из себе. Ово је заправо полазна тачка за откла-њање предрасуда. За неупућене, јога је превасходно питање еластичности.

– Еластичност, да, али ментална. Зато јојом свако може да се бави – објашњава за „Њујорк тајмс“ Рикардо Сиско, настав-ник у једном њујоршком центру за старе, где ради специфичан програм вежби јоге у столицама, прилагођен особама које има-ју проблем са равнотежом или слабост у ногама. Његови ученици у својим седам-десетим и осамдесетим годинама са оду-шевљењем откривају дотад неслућене моћи сопственог тела. Јога им је проме-нила живот, кажу.

– Осећам се лакшим. Мање сам напет, боље једем, боље спавам – цитира „Тајмс“ 88-годишњег Франциска Батисту, док се седам година млађа Силвија Гусман по-хвалила новинару да је бол у колену од артритиса сада блажи и да захваљујући томе боље хода.

Добрим ефектима јоге на опште стање старијих људи бави се и више научних истраживања. Први резултати упућују на закључке видљиве у пракси. Благотворан утицај је вишеструк и евидентан. После само шест месеци вежби код особа старих од 65 до 90 година видно је смањена по-грбљеност, па су тако и мало „порасли“, открива студија рађена на калифорниј-ском универзитету у Лос Анђелесу, док су истраживачи из Орегона установили да су испитаници стабилнији у држању и да могу дуже да стоје на једној ноzi без ослонца.

Говорећи о свом искуству, Рикардо Си-ско објашњава да је људима са тешко-ћама у кретању та спутаност можда по-могла да лакше допру до суштине јоге, а то су дисање и освешћеност, дакле две

категорије независне од физичке актив-ности.

Основна сврха јоге је спајање тела, ума и духа и усклађивање енергије чиме се код особе која је практикује постиже оп-шти склад са собом и околином и омогу-ћава да се осети значење сваког тренут-ка. Јога је, то се у сваком уводном тексту о шест хиљада година старој вештини мо-же прочитати, једина вежба која се може практиковати и кад сте болесни, зато што је сведена увек на индивидуу и њене мо-ћи. У јоги се никад од појединца не тражи више него што је у стању да уради, али испоставља се да, усредсређен на вежбу и правилно дисање, он увек постигне ви-ше него што је могао и да сања.

Једноставност и универзалност принци-па увели су јогу на велика врата у запад-ни свет у последњим деценијама проте-клог века, а сада је то индустрија у којој се годишње обрне 250 милијарди долара. Извучена из своје огољене суштине, јога постаје тренд и уносна инвестиција. Само на књиге, ДВД, опрему, јога кампове и сродне активности везане за упражњава-ње ове вештине, Американци годишње потроше неколико милијарди долара. Нај-скупљи је боравак у јога центрима, има их на свим континентима и, ко жели, може учити јогу и на Занзибару или Фиџију.

Популарност јоге има и своју другу страну. Индијска влада је била принуђена да сними и каталогизира више од 900 аса-на (јога поза) уз пратећи текст на неко-лико светских језика, у намери да зашти-ти права и спречи компаније или домишљате бизнисмене у другим земља-ма да протурају фалсификате и зарађују на њима. Јогу су многи усвојили и при-својили, али она је била и остала индијска и такву је треба сачувати и омеђити. А корист је, наравно, општа, безгранична и безвремена.

Д. Драгић

Питањем прво понудити помоћ

▶▶ У јавним и другим установама, институцијама и предузећима постоји велика опасност повређивања слепих лица

Међуопштинска организација слепих и слабовидих Зрењанина је, уз финансијску помоћ Министарства рада и социјалне политике, организовала штампање и дистрибуцију брошуре „Не тако, него овако“, која је мали водич видећима како да на једноставан, адекватан и, пре свега, хуман начин пруже помоћ слепим и слабовидим лицима у одређеним животним ситуацијама, али и на јавним местима.

Потреба за оваквим упутством је, према речима Владимира Панина, председника зрењанинске и потпредседника покрајинске организације слепих и слабовидих, настала због људи који су спремни или желе да на овај начин пруже помоћ хендикепираним лицима, али се често устручавају или се не усуђују да је понуде, пошто не знају како то да учине на најбољи начин. Истина је да постоје ситуације када се помоћ хендикепираним особама пружа неадекватно или невешто, па је тада за њих она више сметња него подршка. Зато је златно правило које увек важи, како пише у овом водичу, да пре него што било шта предузмете упитате слепу особу да ли јој је помоћ потребна. На тај начин се поштује и слобода њене личности.

У прилог томе говори и ситуација из живота када, рецимо, слепа особа чека трамвај или аутобус на тротоару, а неко приђе и, не обраћајући јој се, покуша да је хватањем за руку преведе на супротну страну улице, а пошто најзад схвати да је слепа особа само чекала превоз, збуњено је остави наред пута, са извињењем или без њега.

– Видећа особа, као пратилац, не треба да ухвати слепо лице за руку, већ обрнуто, препоручљиво је да слепа особа ухвати пратиоца за руку у висини лакта леве руке, и тада ће ово лице тачно знати када наилазе на степенице, и када се пењу

Владимир Панин

горе, или силазе доле. У ресторану, у јавном превозу или на другом месту довољно је да се рука слепог лица стави на наслон столице, јер ће се оно само, након тога, снаћи и сести. У јавним и другим установама, или институцијама и предузећима постоји опасност повређивања слепих особа када су врата отворена или полуотворена под углом од 45 степени, зато је добро да врата буду или кроз отворена или потпуно затворена – каже Владимир Панин.

Идеју за штампање поменуте брошуре први је осмислио Славољуб Епифанић, члан зрењанинске организације слепих, који је на интернету пронашао текст Хермана Ван Дајка из Савеза слепих Холандије. Организација слепих и слабовидих из Зрењанина прилагодила је овај текст

нашим условима и времену у коме живимо, и овај водич је одштампан у тиражу од 2.000 примерака. Како је око 1.700 примерака већ подељено грађанима и јавним установама уз помоћ активиста Центра за развој цивилног друштва, припремљено је за штампу и допуњено издање ове брошуре у тиражу од 3.000 примерака.

Владимир Панин каже да су највише примерака досад поделили у зрењанинским здравственим установама: Општој болници „Др Ђорђе Јовановић“, ТБЦ болници и у Дому здравља „Др Бошко Вребалов“, а у чекаоницама Инвалидске комисије у Филијали РФ ПИО Зрењанин и Лекарске комисије Филијале РЗЗО примерци брошуре су „нестали“ у року од три дана, па је, на молбу руководства, код њих поновљена испорука. Такође, Владимир Панин тврди да је приметно да се савети из брошуре више примењују у стварном животу и да грађани сада лакше успостављају комуникацију и сарадњу са слепим лицима. Томе је, свакако, допринела и презентација корисних савета из овог водича на зрењанинском радију, али и на локалним ТВ станицама и осталим медијима.

Након позитивног искуства у граду на Бегеју, активисти Организације слепих и слабовидих из овог банатског места сматрају да би поменути водич за помоћ слепим лицима, који је коштао само 10 динара по примерку, могао бити дистрибуиран широм Србије, јер је практичан и друштвено веома користан.

Мирослав Мектеровић

Најстарија организација у Војводини

Међуопштинска организација слепих и слабовидих Зрењанин, која данас броји око 250 чланова, основана је 1948. године и најстарија је организација слепих у Војводини. Њени чланови су становници општина Сечањ, Нова Црња, Житиште, Зрењанин и Нови Бечеј. Од укупног броја чланова, 11 се налази на евиденцији НСЗ и тражи посао, а само шест их је тренутно запослено.

ПРИРОДНО И КУЛТУРНО ДОБРО СРБИЈЕ

Раскош ресавског краја

Манастир Манасија, једна од многобројних вредности овог подручја, прелиминарно је номинован за упис у баштину Унеска

Посматрано географски, назив Ресава односи се на пространство између балканских планина Бељанице и Кучаја на истоку, и Велике Мораве на северозападу.

Читав овај предео представља значајан туристички потенцијал. Недавно је у Бразилији одржано заседање Унесковог Комитета за светску баштину, на коме је пет културних вредности из Србије прелиминарно номиновано за упис на Унескову листу светске културне баштине. Комитет, иначе, представља најпрестижније тело које се бави заштитом културне и природне баштине изузетне универзалне вредности. Тих пет културних добара из Србије су Царичин град, град Бач са околином, Рајачке пивнице, Смедеревска тврђава и манастир Манасија који се налази у ресавском крају и значајни је део баштине овог предела и уопште српског наслеђа.

Ризница Горње и Доње Ресаве

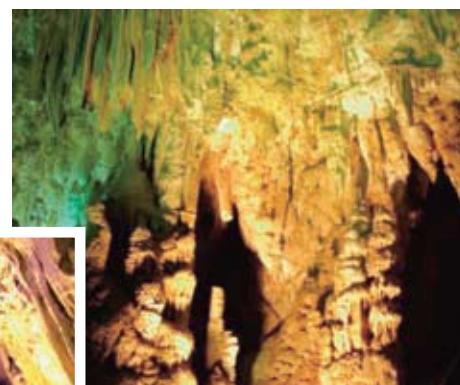
Многобројне ресе шаролике вегетације дале су име најдужој притоци Велике Мораве, реци Ресави. Ова хладна река, описана и у једној од Мокрањчевих руковети, својим динамичним током краси централну Србију. Свој слив започиње на јужној страни планине Бељанице и у изворишном делу протиче кроз прашуму Винатовачу. У горњем току Ресава је брза, слаповита планинска река и протиче кроз композитну долину коју чине Манасијска клисура, затим Стењевачко-дворишка котлина, потом Стрмостенско-стењевачка клисура. У омањој Стрмостенској котлини (Лисине) Ресава стиже у долину својих притока. Два километра узводно од Стрмостена, испод косих одсека Радошеве пећине, налази се Мало врело. Њега напaja понорница Речка која тече кроз истоимену увалу са врха Бељанице и улази у велики бездан Ивков понор.

Планина Бељаница одваја Ресаву од Хомоља. Централна висораван је гола, али падине прекривају букова и храстова шума које су местимично и прашумског типа. Сенке већих стабала погодовале су расту печурака, нарочито вргања. Овде је природа готово нетакнута, а сем бројних па-

Манасија

стирских колиба, нема насеља. Извор Велико врело и водопад Велики бук налазе се у подножју планине. Од 1995. године заштићени су као споменик природе Лисине који представља посебну знаменитост геонаслеђа Србије. Вода Великог бука се бучно сурвава у дубок амфитеатар

Чари Ресавске пећине

двећа које се налази на путу ка Деспотовцу. У време Римљана овуда је пролазио главни пут Балканског полуострва (Via publica). Пут је спајао Дунав са Босфором, а ишао је од Београда (Сингидунум), кроз Медвеђу (Идимум), до Византа (Константинопол, Цариград, Истанбул). Село Медвеђа – Идимум имало је статус „мансиа“ (станица за преноћишта са сталном посадом). Коначно рушење римског Идиму-

на чијем дну је језеро дубоко око пет метара. Овде се игром сунчеве светлости и слапова ствара ефекат дуге.

У бистрим токовима Горње Ресаве живи пастрмка поточара. Природна граница између Доње и Горње Ресаве је село Ме-

ма било је у време велике најезде Хуна, у V веку, када су насеља Ресаве опљачкана и разорена. Овде су, 1968. године, извршена значајна археолошка истраживања, али је локалитет изнова запостављен.

Ресавска пећина

На двадесет километара од Деспотовца налази се Ресавска пећина, стара осамдесет милиона година. Иако је чобанима овог краја била уточиште од невремена и пре 1962, тек те године је откривена. Десет година касније отворена је за јавност. Нестварно лепом и мистичном чине је бројне и разноврсне дворане, канали, галерије, стубови, сталактити, сталагмити, драперије и окамењени водопади. Биљне ресе праве украсну завесу и на реци и на улазу у Ресавску пећину, а пећински накит декорише и само њено предворје. Део комплекса је и етно кућа која располаже експонатима старим од 50 до 200 година. Легенда каже да је пећина некада скривала забрањену љубав младог пара. Једном се нису сусрели, свеће су догореле и они су заувек остали у пећинској тами. Зато централно место у „Дворани љубави“ симболично заузимају сталактит и сталагмит који се скоро додирују, али су ипак развојени. Пећина са непосредном околином има статус заштићеног споменика природе.

У Деспотовцу, центру Горње Ресаве, налази се бања са вишевековном традицијом. Интересантни су подаци да је још 1937. године број посетилаца износио 542, а да је 1938. било 587 гостију. Сењски рудник, основан 1853. године, најстарији је активни рудник мрког угља у Србији. У општини Деспотовац, у насељу Сењски рудник, налази се Музеј рударства. У активном руднику је и најстарији лифт у Европи. Овај рудник је „играо“ у филму Срђана Карановића „Петријин венац“. Недавно је најављено да ће пројекат трансформације Сењског рудника у град музеј – еко-музеј и Центар за индустријско наслеђе, почети да се реализује у првој половини 2011. године. На излазу из Деспотовца налази се Парк минијатура који је јединствена туристичка понуда у целој Србији. Верне реплике средњовековних манастира и српских кућа, урађене у сразмери један према 17, простиру се на површини од 30.000 квадратних метара. „Дани српског духовног преображења“ који трају од 19. до 28. августа само су једна од значајних манифестација које се одржавају у овом крају.

Манастири

Ресавски део у Моравској Србији био је бедем у последњим данима српске државе који је уздизан многобројним културним добрима и задужбинама.

Раваница

У подножју Кучајских планина, на малој заравни, налази се манастир Раваница, главна задужбина кнеза Лазара Хребељановића. Након погибије кнеза, чије су мошти пренете у Раваницу, манастир је постао место ходочашћа и српског сабирања. Подизање манастира, опевано и у народној песми, трајало је од 1375. до 1381. године. Раваница је и у уметничком и у грађевинском погледу родоначелник моравске школе. За време турске владавине више пута је пљачкана, паљена и рушена, а њен значај се огледао пре свега у очувању и развоју српске преписивачке делатности и писмености до краја 17. века.

Под куполама манастира су фреске Христа, Богородице, анђела и пророка, у олтару су представе Христовог страдања и оваплоћења, а у наосу циклуси великих празника, чуда и јеванђелских приповести, осликани свети ратници и монаси. Будући значајно средиште духовног, културног, књижевног и уметничког живота, Раваница је утицала на настанак више цркава и манастира, међу којима је и оближњи манастир Сисојевац.

Последња монументална грађевина српске средњовековне државе, манастир Манасија је одмах након изградње постао центар српске културе. Његово друго име Ресава остало је из давнина. У својим „Каменим открићима“ Милан Кашанин је записао: „Несумњиво изведене у традицији византијског животописа православне иконографије, фреске у Ресави и Каленићу имају и такве црте које не улазе у орбит византијског стила. Ново што се види на фрескама у тим двома црквама, то свакако није ренесансни реализам, али то није ни само средњи век“.

Овај утврђени манастир чине црква и велика трпезарија или такозвана школа. Манастирска богомоља посвећена је Светој тројици и друга је по величини међу српским средњовековним манастирима, након Високих Дечана. Манастир, задужбина деспота Стефана Лазаревића, био је симбол организоване српске државе и учености, будући да је његов ктитор неговао православље које је било пресудно за опстанак нашег народа. Деспот Стефан је за собом, поред осталих писаних радова, оставио и „Слово љубве“, јединствено и можда најлепше дело наше средњовековне књижевности.

У време деспотовине овде је настала Ресавска школа која је окупљала учене људе, сликаре, писце, песнике, приповедача средњовековне Европе. Константин Филозоф је у Манасији написао „Живот деспота Стефана Лазаревића“.

Сведоци и чувари српске историје и културне баштине су и манастири Моравске Свете горе. Они се, на десној обали Велике Мораве, нижу у дужини од 18 километара. Гледано низводно, први је манастир Светог апостола Јакова, затим манастир Светог апостола Томе, потом Успење пресвете Богородице. После њега нижу се манастири Хум, манастир Светих врача Козме и Дамјана, манастир Светог Николе и на крају Ваведене пресвете Богородице. Претпоставља се да свих седам манастира потиче с краја 14. и почетка 15. века, пошто се као ктитори најчешће помињу деспот Стефан Високи или неко од властеле блиске династији Лазаревића. Историја ових манастира је испрплетана, а турски пописи из средњег века их, нажалост, врло штуро описују.

Јелена Оцић

ШЕЋЕРНА БОЛЕСТ И ПОСЛЕДИЦЕ

Обољење са бројним компликацијама

Битне су редовне лекарске контроле са одређивањем тромесечног просека шећера

Када је реч о дијабетесу, последњи подаци показују да ова болест добија епидемијске размере јер је у свету регистровано више од 250 милиона пацијената. Званичан регистар у нашој земљи још не постоји али се претпоставља да од ове болести пати око пола милиона људи.

Упркос свим забрињавајућим подацима, пре више од две године укинута су саветовалишта која су радила при домовима здравља а представници Удружења оболевелих од шећерне болести траже њихово поновно успостављање. Министарство је обећало помоћ, али још нема помака, мада оболели упозоравају да их недостатак саветовалишта животно угрожава. Алармантан је и податак да све више оболевају и млађи, а предвиђања су да ће број оболелих бити чак три пута већи током наредних десет година.

Колики је утицај дијабетеса и на појаву других болести, објашњава професор Милош Жарковић, ендокринолог.

– Дијабетес је поремећај који се у почетку манифестује повишеним концентрацијом шећера у крви. Трајање овог поремећаја доводи до компликација на очима, бубрезима, обољења нервног система и других органа. Може доћи до губитка вида, до тешких поремећаја бубрежне функције. Обољење нервног система манифестује се болном неуропатијом, а обољење крвних судова доводи до гангрене и могуће ампутације. Основа лечења подразумева одржавање шећера у крви у нормалним границама. Дијабетес је удружен и са повишеним крвним притиском и поремећајима масти у крви тако да и те болести морају да се лече – објашњава професор Милош Жарковић.

Два типа дијабетеса

Познато је да шећерна болест може да буде последица оштећења ћелија које луче инсулин (тип 1), или последица отежаног деловања инсулин (тип 2). Код типа 2 болест се открива много година касније у односу на њен стварни почетак. Класични симптоми дијабетеса су

учестало мокрење, појачана жеђ, губитак тежине.

– Терапија у лечењу дијабетеса типа 1 је инсулин, као и лечење других поремећаја које сам помињао, уколико су се појавили код оболелог. Постоје различити режими давања инсулина али је оптимално давање пре сваког оброка. Значајно је за млађе особе и труднице да постоји могућност давања и инсулинским пумпама. Основа у терапији типа 2 је одговарајућа исхрана, односно избегавање хлеба, те-

ста, пиринча и слаткиша. Пацијенти треба да буду опрезни и са конзумацијом воћа. Такође је неопходна и редукција телесне тежине, као и физичка активност која одговара физичким способностима пацијента. У терапији примењујемо основни лек – метформин који првенствено побољшава деловање инсулина. Користе се и лекови који поправљају лучење инсулина које је такође поремећено. Треба рећи да се код типа 2 може повремено увести и инсулин који се касније укида – наводи ендокринолог.

Дијабетес типа 2 је најчешћи тип ове болести, који погађа и до 90 одсто оболелих. Обично погађа старије особе, али све више млађих људи и деце оболева од дијабетеса типа 2. Посебан проблем представља и дијабетес у трудноћи.

– Гинеколози веома воде рачуна о шећерној болести у другом стању, тако да се све труднице контролишу. Најбезбеднија терапија код трудница је инсулин. Морам да нагласим да је неопходно да сви оболели имају нормалан крвни притисак. Код пацијената са повишеним липидима у крви претходно је потребно регулисати шећер а потом се уведе и лекови за смањење масти уколико су и даље повишене. Због свега тога, и да би се спречиле друге могуће компликације битне су редовне лекарске контроле са одређивањем тромесечног просека шећера – наглашава професор.

Према Закону о здравственој заштити, саветодавни рад са дијабетичарима преузима изабрани лекар, чији је задатак и да активно учествује у превенцији компликација и лечењу. Све то треба да постигне у оквиру редовног радног времена, тачније предвиђеног времена по пацијенту.

Значај саветовалишта

Саветовалишта која су постајала су заиста одлично функционисала, био је то одличан систем значајан за пацијенте, али и за лекаре који су стално били у току, лакше су пратили пацијенте.

– Постоје многе смернице које могу да помогну посебно у превенцији могућих компликација. Примера ради, дијабетесно стопало се испољава као дефект коже и изумирање ткива, па пацијенти треба да знају да треба редовно да посећују педикира и да њима у потпуности препусте негу коже ногу. Важна је и адекватна обућа, а неопходни су и редовни одласци код офталмолога. Уколико је дијабетичар пушач, морао би да престане да пуши. Такође, најновија истраживања су показала да је сувише велико снижавање нивоа дијабетеса 2 исто тако ризично као и оставање на превисокој вредности – појашњава др Жарковић.

Потребно је истаћи да је дијабетес типа 2 удружен с гојазношћу. Током три деценије проценат гојазне деце у Србији порастао је са четири на 17 одсто. Зато је важно да постоји програм превенције и лечења гојазности код деце и адолесцената, какав је, на пример, у „Чиготици“ на Златибору. Најефикаснија превенција је редукција телесне тежине, физичка активност, мале дозе алкохола и лек метформин. **Јелена Оцић**

КРАГУЈЕВАЦ

Контрола здравља ромске деце

Институт за јавно здравље Крагујевац, у сарадњи са невладином организацијом „Пурано Ром“, покренуо је акцију утврђивања узрока рецидивантних, респираторних, дигестивних и кожних болести код ромске деце. Акцијом су обухваћена деца до пет година старости, којима ће бити контролисана крв на алергије, анализирани брисеви грла и носа, као и узорци столице на цревне паразите.

Контрола здравља ромских малишана почела је у насељу код јужне обилазнице око Крагујевца у којем живе интерно расељени Роми са Косова и Метохије. Када су у питању деца ромске национал-

ности, нема довољно података о алергијским болестима. Ти малишани су подложни учесталом бронхитису, заостајању у расту и развоју и променама на кожи.

Секундарни циљ акције је едукација ромске популације о стилу живота којим се спречава настанак хроничних болести дисајних органа, затим о правилној исхрани, штетности излагања дуванском диму и уређењу животног простора.

Акција Института за јавно здравље Крагујевац и организације „Пурано Ром“ трајаће три месеца, а потребна материјална средства је обезбедило Министарство здравља.

М. Сантрач

ДОМ ЗДРАВЉА КРАГУЈЕВАЦ

Реконструкција прилаза за особе са инвалидитетом

Прилази појединим здравственим станицама Дома здравља Крагујевац биће преуређени да би особе са инвалидитетом имале лакши приступ. Иако трећина од укупно 28 углавном новоизграђених објеката има рампе за инвалидска колица, крагујевачки Дом здравља постигао је договор са Форумом младих са инвалидитетом о реконструкцији прилаза здравственим станицама Палилула и Ердоглија.

Иначе, Дом здравља Крагујевац је једина здравствена установа у региону која је набавком посебног гинеколошког стола омогућила прегледе жена са инвалидитетом. У Управи Дома здравља најављују да ће се особама са инвалидитетом обезбедити и одређен број паркинга испред здравствених станица. **М. С.**

Од свежег воћа

Торта с боровницама

Време припреме: 60 минута

Састојци. За бисквит: три јајета, 12 кашика млека, 12 кашика шећера, 12 кашика уља, 10 кашика брашна, две кашике какао праха, један прахак за пециво, кесица ванилин шећера, четири кашике мармеладе, 400 г боровница.

За крем: три кесице шлага од чоколаде, 750 мл хладног млека, три кашике шећера, две кашике чоколаде у праху, мало исецканих бадема и изрендане чоколаде.

Припрема. Бисквит: Најпре умутити јаја са шећером. Постепено додавати млеко, уље и мало-помало брашна, прахак за пециво, ванилин шећер и какао. Кад се свеfino сједини, додати боровнице и измешати кашиком. Масу излити у подмазан и презлама посут калуп за торте. Пећи на 150 степени двадесетак минута. Кад се бисквит испече, оставити га да се охлади. Охлађен бисквит намазати мармеладом, растопљеном са мало топле воде.

Крем: Умутити шлаг са шећером и чоколадом у праху. Премазати бисквит и на крају га посути сецканим бадемима и ренданом чоколадом.

Летња пита од бресака

Време припреме: 40 минута

Састојци. За прхко тесто: 250 г брашна, 100 г маргарина, две кашике шећера, мало соли, две кашике павлаке.

За крем: 200 г свежег крем сира, две кашике киселе павлаке, ванилин шећер, два жуманца, три кашике шећера, кашика густина, снег од два беланца, 600 г бресака, мало лимуновог сока, две кашике шећера у праху.

Припрема. Тесто: Брзо замесити брашно и хладан маргарин исецкан на комадиће са киселом павлаком и шећером. Замешено тесто завити у прозирну фолију и оставити један сат у фрижидеру. Од-

стојало тесто развити на побрашњеној подлози и ставити га у подмазан и презлама посут округли плех. Рерну загрејати на 200 степени и тесто пећи око 12 минута.

Крем: Умутити сир, жуманца, обе врсте шећера и на крају додати чврсто улупан снег од беланца. Извадити тесто, по њему распоредити крем и пећи око 10 минута. Ољуштити брескве, исећи их на кришке, прелити соком од лимуна, па сложити по запеченом тесту и крему. Питу посути са две кашике шећера у праху и све заједно допећи 10 минута.

Торта са бресквама

Време припреме: 40 минута

Састојци. Подлога: 250 г издробљеног кекса, 15 мл сока од брескве, 50 г шећера у праху, 100 г маргарина, 500 г брескви.

Фил: 150 г беле чоколаде, 150 мл млека, два жуманца, 50 г шећера, 300 мл слатке павлаке, кесица шлага.

Припрема: Сјединити све састојке за подлогу и ставити на дно плеха пречника 20 цм. Преко поређати комаде ољуштених брескви и ставити да се охлади.

Фил: Загрејати заједно чоколаду и млеко да се чоколада отопи. Посебно умутити жуманца са шећером. Затим лагано загрејати слатку павлаку, скоро до кљу-

чања, па сипати уз мешање преко улупаних жуманца и вратити на ватру да се мало згусне. Склонити с ватре, умешати отопљену чоколаду и оставити да се охлади. Потом умутити снег од беланца и шлаг из кесице па ово све сјединити са већ охлађеним филлом. Овако припремљен фил сипати у калуп преко брескви и ставити у фрижидер да се охлади.

Пита од кајсија

Време припреме: 40 минута

Састојци: 220 г брашна, 100 г путера,

једно јаје, 150+75 г шећера (за тесто); 1/2 л исецканих кајсија, две кашике презли, кесица пудинга од ваниле (фил).

Припрема: Кајсије опрати и са кором исецкати, ако су ситније само располовити. Користити само мекане кајсије и напунити суд од пола литра, притискајући их да изађе сав ваздух. Исецкане кајсије

помешати са 150 г шећера. Додати презле и пудинг (прах) и оставити да стоји док се припрема кора.

Јаје и 75 г шећера умутити кашичицом и оставити мало да се шећер растопи.

Брашно сипати у ванглу, додати хладан, па рукама месити док се не добије мрвичасто тесто. Умешати јаје са шећером, да се добије густо масно тесто. Увити тесто у провидну фолију и оставити један сат у фрижидеру.

Одвојити комадић теста за украшавање (1/6 теста) и од тога направити звездице, листиће или друге украсе по жељи. Остало развући у танку округлу кору пречника око 30 цм. Кору развити на масном папиру или фолији због лакшег пребацавања.

Пребацити кору у плех пречника 25 цм и оставити мало подигнуте ивице. Сипати фил, спустити ивице, па преко фила поређати украсе.

Пећи око 40 минута на 180 степени. Фил треба да се укува у току печења. Ако кора брзо тамни, колач прекрити фолијом. Готов колач оставити да се потпуно охлади пре сечења, иначе ће цурети.

Напомена: Кајсије за овај колач треба да буду најзрелије могуће, потпуно мекане. Мера није дата у грамама/килограмима свежих целих кајсија, баш због могућег различитог квалитета воћа. Након посипања шећером кајсије ће брзо постати течна маса, а тако и треба. Та течна маса је фил за ову питу, иако на почетку уопште не личи на фил.

Припремила: С. С.

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Развојне и пензионерске паре

Кад сам прочитала да председник братске нам државе има најмању плату, али да је најбогатији од европских колега, синула ми идеја да пустимо неке од наших експерата да иду тамо, па нека тамо граде европску перспективу

Неки су, чедо моје, од овог врућег лета побегли у још топлије крајеве, али са морем и базенима. И чланови наше владе, са једним изузетком, оставили су вруће теме на разглабање народу и слабије плаћеним експертима, и отишли да се брчкају са богатим Европљанима, да би донели пелцер успешности у наше крајеве. За друге не знам, али сам за њих сигурна да им је требао одмор, како би бистре главе сачекали ове из Монетарног фонда.

А кад су се вратили узеше да сабирају по буџету – приходи од овог, порези од оног, акцизе и друго што је по закону... И увидеше наши министри да би се ту могло наћи око 20 милијарди динара више но што су ови из Монетарног фонда очекивали пре пар месеци, па се то на велика звона објави као вишак. А то је, заправо, могући мањи мањак у буџету од оног који је планиран.

И сад, као што је ред у тимском раду, почеше да се договарају шта ће с тим новцима.

Економски министар се поверио новинарима како ће, у складу с општим интересима, највећи део тих пара дати за подстицаје привреди, док би остатак могли поделити пензионерима са најнижим и мало вишим примањима, и за одмрзавање плата од октобра.

Новопечени гувернер је поручио да у току реализације договора које смо постигли није добро да шаљемо сигнале са намером да од договора одустајемо пре рока, и да плате не треба одмрзавати до јануара следеће године.

Министарка финансија, која је припремила Предлог закона о фискалној одговорности као главну тему за уважене посетиоце, рекла је да паре остану ту где и јесу, и да она инсистира на поштовању Закона о буџету, према којем плате и пензије треба да остану такве какве су до краја године. Премијер и други министри се нису мешали, рачунајући ваљда да ће се ови наши договорити о предлогу с којим ће изаћи пред њихове.

Али нису. Економски министар је већ првог дана рекао то што је смислио. Нису га подржали министри, а ни они из Монетарног фонда. Тако смо, љуби те баба, и ми на шору нешто мислили да ће се десити с тим његовим предлозима. Мада, једне се вечери кум Степа нешто зарачунао, па све барата неким милијардама. Е, сад, ове новце које би министар економски дао за

подстицаје привреди (14 милијарди динара), треба разликовати од оних 3,2 милијарде које су већ дате из Фонда за развој Србије у виду 82 кредита за трајна обртна средства. У Управном одбору тог развојног фонда на чијем је челу економски министар, седе још и министри трговине, финансија, инфраструктуре, рада и један без портфеља. Они све захтеве фирми за те кредите прво „наменски исконтролишу“, и ондак им дају паре. После тога Фонд се даље не брине. Дали су паре за повећање обима неопходних обртних средстава за текуће пословање и ликвидност, а да ли ће оне можда бити потрошене за куповину куће, јахте, или отплату приватних дугова, остаје тајна у коју порески обвезници не могу да проникну, јер за ту врсту кредита није предвиђена наменска контрола.

Спомињао је кум Степа, чедо моје, и чуђење оних из Савета за борбу против корупције, јер је уговорима, на основу којих се дају паре, предвиђено да се они могу и раскинути ако корисник не испуњава уговорене обавезе. А како да држава зна да ли тај троши по уговору ил по свом, ако није предвиђена контрола!?

Али се мислим, дете моје, да та контрола није предвиђена баш због тих наших министара из Управног одбора Фонда за развој. Та ди ће они, љуби те баба, поред толиких седница, путовања, доношења закона и политичких новотарија, да се замајавају контролом неких кредитића од пар милијарди динара! Њино је време скупо да би распредали ко бабе на шору о таквим ситницама. А и плате су им мале за сву муку коју имају да нама, народу, што пре буде боље.

Него ми је јутрос, кад сам прочитала да председник братске нам државе има најмању плату, али да је најбогатији од европских колега, синула идеја да пустимо неке од наших експерата да иду тамо, макар им из буџета платили економско држављанство. Па нека тамо граде европску перспективу, коридоре, брзе пруге и Потемкинова села.

Унука Ика

ДЕВЕТ ЗЕМАЉА ЕУ ОТВАРА НЕПРИЈАТНО ПИТАЊЕ

Опасан фискални преседан

Пољска, Мађарска, Чешка, Словачка, Бугарска, Литванија, Летонија Румунија и Шведска траже да се у државну задуженост не рачунају трошкови пензијских реформи

У време када је у Србију стигла мисија Међународног монетарног фонда да са нашим властима усагласи колико смемо да трошимо и докле можемо да се задужујемо, у Бриселу је на дневни ред Европске комисије стављена једна слична тема. Не колико земље смеју да троше преко онога што имају – већ како да се израчунава колико су стварно задужене.

Правила ЕУ су јасна: буџетски дефицит не сме да прелази три одсто бруто националног производа – свега што се у једној земљи за годину дана произведе и кроз услуге размени – али тога се мало ко придржава, што је на најочигледнији начин показала ерупција грчке фискалне кризе. Што се задужености сваке државе тиче, она не сме да пређе 60 одсто БНП-а, при чему се црвена лампица која активира специјални режим смањивања трошкова пали већ на броју од 55 одсто.

Пошто су оба ова критеријума свима, сем ретких изузетака, прилично тесна, поменутих девет земаља је затражило да се промени методологија израчунавања тог дуга, то јест да се направе неки изузеци, тако што се обавезе држава које проистичу из реформи пензијских система у транзиционом периоду њиховог спровођења не би рачунале у државни дуг.

Захтев није нелогичан – свака реформа, која је свуда изнудица због неодрживости старих система, трошкове државе не смањује одмах, већ „на одложено”,

тек после пет, па и десет година. Суштина сваке појединачне реформе, упркос националним специфичностима, слична је: прелазак са државних пензијских фондова

на приватне. Приватни пензијски фондови у којима, за разлику од државних, сваки запослени има индивидуални рачун, па тиме и јасну рачуницу која пензију чини зависном од уплата, државу ослобађају обавеза тек много касније – а у међувремену се те обавезе књиже као дуг који квари слику фискалне равнотеже.

То је на најверљивији начин образложила Мађарска: њено Министарство економије је аргументовало да је увођење уплата у приватни пензијски фонд постало обавезно ради дугорочне одрживости националног пензијског система и да због тога буџетске последице те реформе треба да буду амортизоване кроз промену књиговодствених стандарда.

Не треба, наравно, посебно објашњавати зашто је овакав захтев бриселској централи упутило баш поменутих девет земаља (мада је прилично изненађење што се у том друштву наша и Шведска, стара „држава благостања”). У њима је терет непосредних обавеза према пензионерима, због промене демографије али и фискалне стиске коју је донела светска криза, најтежи.

Прва реакција Европске комисије, односно Владе ЕУ била је да се не може игнорисати писмо које је

потписало девет министара финансија о тако важном питању. Али одмах после тога уследила је ограда да „промене књиговодствених стандарда морају да буду прихваћене од свих чланица Уније”.

Постизање консензуса и о мање деликатним питањима међу 27 чланица бриселског клуба никад није једноставно, али се изгледи за једногласност обично процењују на основу првих реакција „великих сила” ЕУ, Немачке и Француске, пре свега. Судећи према првим изјавама које стижу из Берлина, „деветорка” има мало изгледа да свој захтев прогута.

Прва реакција је била да би предлог да се неке обавезе према пензионерима држава потписника овог захтева књиговодствено „игноришу” могао да угрози пакт о стабилности региона. Упозорено је такође да би тиме био нарушен јединствени стандард који је досад омогућавао сагледавање стања буџета сваке појединачне чланице.

Уследило је потом драматично упозорење да би то отворило Пандорину кутију захтева за специјална изузећа, што би постојећа фискална правила ЕУ потпуно „избу-

шило” у околностима када Немачка инсистира на заштравању дисциплине, пошто је не баш вољно у последњи час пристала да Грчкој додаци фискални појас за спасавање. Грчка криза је наике драстично показала да су фискална правила ЕУ била само мртво слово на папиру и Немачка, као економска локомотива Уније и највећи обвезник према њеним фондовима, не жели да се нешто слично понови.

У томе има савезника у другој по важности земљи ЕУ, Француској. Тандем Берлин–Париз инсистира на доследној примени постојећих правила, па чак и на кажњавању непослушних држава – једна од казни била би и суспензија гласачких права у ЕУ за оне који олако схватају фискалну дисциплину.

То, разуме се, не одговара потписницима поменутог писма. Пољска, на пример, суочена са прогнозом да ће њен јавни дуг до године достићи критичну тачку од 59,3 одсто БНП-а ако се не промене постојећи књиговодствени стандарди, износи аргумент да би ниво тог дуга одмах пао на 35 одсто ако би ставка пензијских обавеза била књижена на посебном рачуну.

Министри финансија ЕУ ће се о овоме формално изјашњавати тек у септембру. У међувремену, водиће се тешка битка изван очију јавности да се сломи немачки отпор и утаба консензус. Како ствари стоје, изгледи за тако нешто нису велики. Осим ако потписници поменутог писма не убеди све остале да је њихов захтев у општем интересу, односно да је то једини начин да се спречи реприза онога што се догодило у Грчкој.

Милан Бекин

Спискови на провери

Попис спроведен пошто је у једном стану пронађена тридесет година стара мумија човека који је званично био жив и недавно требало да напуни 111 година

Када су недавно службеници у градској управи Токија покушали да разговарају са Согеном Катом који је, према матичној евиденцији, управо требало да напуни 111 година, његови укућани су им одговорили да је старцу добро али да не жели да га узнемиравају јер не воли да се виђа са другима људима, осим најближих. Такав одговор, наравно, није задовољио.

Зато су крајем прошлог месеца радници градске управе, уз асистенцију полиције, ушли у стан овог пензионера и тамо у једном собичку, на кревету, испод покривача, нашли његово мумифицирано тело. Унука је дала доста необично и мало вероватно објашњење. Наводно, деда се пре тридесет година затворио у собу и

хтео да постане живи Буда... Искусни локални службеници били су сигурни да се, ипак, ради о нечему другом, те се истражује вероватнија верзија да је породица утајила његову смрт да би и даље примаала пензију.

– Морали су знати да је већ тридесет година мртав, а при том су се понашали као да се ништа није догодило – изјавио је шеф социјалне службе Токија, Јутака Мирои.

По налажењу мумије старе више деценија власти су почеле да преиспитују спискове стогодишњака, тј. супер сениора, како их често политички коректно називају. За десетак дана је утврђено, иако није докраја ревидиран цео списак од преко четрдесет хиљада имена, да недостаје најмање њих двеста. Међу њима је чак 21 особа старија од службено најстаријег човека у земљи, који има 113 година! Најби-

колико год да је тешка и непријатна ова потрага, прави проблем Јапана су ипак живи. Одрасли који живе од пензије својих родитеља представљају само једну од многих болних друштвених деформација ове земље, насталих услед дуге економске стагнације једне од најразвијенијих и најбогатијих држава на свету. Ту спада и опадање стопе склопљених бракова и пораст броја одраслих који живе са родитељима. Наталитет је тако низак да се многи демографи плаше да се никада неће опоравити.

Рођаци (углавном деца) несталих јапанских стогодишњака довољно су стари да и сами добију пензију. Међутим, све је више млађих Јапанаца финансијски зависних од својих пензионисаних родитеља. Полиција је средином августа ухапсила 56-годишњег незапосленог мушкарца под сумњом да је мајку изгладњивао до смрти и да је од тада живео од њене пензије.

– Људи живе са родитељима јер не могу себи да приуште да живе сами. Заједно некако спајају крај са крајем – објашњава Масахиро Јамада, професор социологије на универзитету Чуо у Токију. – Чак и када им родитељи умру, потребна им је њихова пензија.

Око 2,6 милиона нежењених мушкараца и неударних жена између 35. и 44. године, односно гото-

во 15 одсто Јапанаца те старосне групе, живело је са родитељима 2007. године. Четврт милиона ових људи било је незапослено. Професор Јамада наводи приче родитеља који својим пензијама плаћају доприносе деци за ту сврху.

Но, не траже само Јапанци да их родитељи помажу. У САД проценат људи старосне доби између 25 и 34 године који живе у вишегенерацијским домаћинствима порастао је са 11 из 1980. године на 20 одсто у 2008. Према анкети коју је спровео PIU Research, објављеној у новембру 2009. године, 13 одсто родитеља са одраслом децом изјавило је да се једно од деце вратило кући током претходне године.

Милан Лазаревић

Број супер сениора се удвостручио

Почетком прошле године објављен је попис – анализа популације јапанских супер сениора из које се може видети да у Земљи излазећег сунца има око 40.300 стогодишњака. Њихов број се удвостручио у последњих шест година, а 2007. и 2008. се повећавао за нешто више од пет хиљада годишње, тако да се може рачунати да их сада има око 50.000. Ако се овакав тренд настави, прогнозира се да ће их 2050. бити више од милион. Међу њима изразито преовлађују жене – њих је 87 одсто. Сразмерно броју становника Јапан има највише стогодишњака на свету. А први је, такође, и по просечној дужини живота – 78,6 година је просек за мушкарце и 85,5 година за жене. Разлога за овакву дуговечност има више, али централни значај свакако има исхрана заснована на риби и морским плодовима.

зарнији случај представља жена која би сада требало да има 125 година и која се још води да живи у граду Кобеу, у згради која не постоји од 1981. године (на том месту је сада парк).

За пропусте у статистици и матичној евиденцији који су изазвали ревизију листе стогодишњака одговоран је садашњи систем.

– Није могуће контролисати ко је жив, а ко није уколико нико нечију смрт не пријави – каже Мидори Катани из Dai-ichi Life Research института и додаје да ни пензијски систем не полази од претпоставке да су људи толико „покварени да ће држати мртваце у становима да би узимали њихове пензије“.

Волонтери XIII
међународног еко-кампа

Визиторска кула

У СПЕЦИЈАЛНОМ РЕЗЕРВАТУ ПРИРОДЕ ОБЕДСКА БАРА

Нова туристичка осматрачница

У југоисточном Срему, између насеља Купиново, Обреж и Грабовци, те реке Саве, налази се пространо мочварно шумско подручје Обедске баре. Кажу да је овде још пре шест хиљада година протичала претеча Саве, а пре четири и по хиљаде година њен споредни ток. „Тек“ је пре две хиљаде година, променом речног тока, овде настала мртваја, која је изнедрила данашњу мочвару.

Ово подручје је, током своје дуге историје, представљало право уточиште за живи свет, али и за многобројне истраживаче, љубитеље природе и научнике. За бару су се, пре сто педесет година, заинтересовали природњаци из бечког музеја, означивши је као прави птичији Елдорадо. Тако је царска породица Хабзбурга 1847. године декретом заштитила ово подручје, те је Обедска бара постала прво заштићено подручје у Европи а друго у свету, после Јелоустонског парка. На листу мочвара од међународног значаја Обедска бара уписана је 1977. године на основу Рамсарске конвенције, а 1989. сврстана је међу подручја од изузетног значаја за птице Европе.

На простору од око 20.000 хектара сезонски плављеног подручја реке Саве простиру се мочваре, баре, влажне ливаде и мртваја окружена шумама храста, врбе и тополе, где осим 500 врста биљака обитавају инсекти, рибе, водоземци, гмизавци, сисари и, свакако најзанимљивија, заједница од око 220 врста птица. Гнездарнице, пролазнице, зимовалице и луталице – око 58.000 пребројаних парова из птичијег света својом лепотом или могућношћу да само овде буду виђене привлаче многе, јер чак 140 врста има статус природне реткости. После четири деценије

одсуствовања из ових предела појавио се и ибис, света птица египатских фараона.

Подизање нивоа заштите

Општина Пећинци, на чијој је територији Обедска бара, осим са покрајинским и републичким органима власти, сарађује са бројним међународним и невладиним организацијама, са основним циљем да се подигне ниво заштите овог специјалног резервата природе. О томе је, приликом пресецања врпце нове визиторске куле, говорио и председник општине, Сениша Вуков, који је објаснио финансијско учешће америчке Агенције за развој (USAID):

– За њих је ово била нетипична инвестиција, али су доласком овде схватили да ће овај прелепи торањ употпунити етно комплекс Купинова, као један од бројних корака који нас очекују до праве промоције туристичких потенцијала. За сада немамо туристичке капацитете, а развијаћемо их скупа са локалним становништвом које, због Обедске баре, за сада има ограничења у коришћењу агротехничких мера. Ово може бити извор прихода за људе из места и целе општине, прилика за запошљавање и самозапошљавање, чување од заборављања старих заната, вештина и сремачких специјалитета – нагласио је Вуков.

Питер Епштајн је подсетио да USAID и општина Пећинци већ неколико година успешно сарађују на пројектима чији је циљ повећање броја радних места и подстицај економског развоја, пре свега локалног, али да на овој кули „већ види“ бројне орнитологе и туристе који ће долазити да посматрају птице. Када зидине средњовековног града Купиника, где су столували деспоти Бранковићи, буду

доступне посетиоцима, у Купинову ће имати сусрет и са историјом и са природним богатством које је под заштитом Унеска.

У служби развоја

Међу активностима везаним за заштиту, унапређивање и промовисање природне и културне баштине овог подручја треба споменути Просторни план за овај резерват природе из 2006. године, који се практично реализује кроз сваки видиковац, надстрешницу, еко-етно стазу или информативни пункт. Нови, прелепи дрвени торањ, чија је последња платформа на висини 8,40 метара (поглед одраслих је на 10 метара) постављен је на обали Обедске баре, на локалитету са заштићеним етно комплексом.

– Овај видиковац је корак више ка унапређивању еко-етно туризма – рекао је покрајински секретар за заштиту животне средине и одрживи развој, др Слободан Пузовић – где локално становништво кроз услужне делатности, водичку службу, производњу и пласман здраве хране има интерес да остане на овом подручју јединствене природне и културне баштине.

Да би посетиоци са торања уз помоћ двогледа могли да посматрају птице не узнемиравајући их, побринули су се волонтери из Шпаније, Француске, Холандије, Украјине, Словачке, Чешке и Пољске чији је задатак у оквиру Тринаестог међународног еко-кампа био да очисте растине око осматрачница и споменика на путу ка Обрежу. Њихови домаћини из организације Млади истраживачи Србије истичу да волонтери увек раде у интересу птица и очувања њихових станишта.

Текст и фото: Ика Митровић

ИЗРАДА НОШЊЕ И ТРАДИЦИОНАЛНЕ ОБУЋЕ

Опанак фолклор чува

Опанчари су се некад такмичили у што ситнијем преплитању опуте

Најмлађи српски опанчар, а прекаљени занатлија, Мијомир Алексић, почео је са израдом опанака пре тридесет година, настављајући породичну традицију. Иако некада изложен неразумевану, чак и подсмесима, од тезге на пијаци стигао је до радионице која производи и народну ношњу. Данас доказује да је опанак српски бренд и да је овај посао чувар српског фолклора.

– Припадам трећој генерацији која се у нашој породици бави опанчарством, а ускоро ће да се укључи и моја ћерка. И она ће надоградити посао као што сам ја дедин и татин након што сам увео и израду ношње. Тренутно је запослено осам радника. У радионици се тка, шије, везе и праве се опанци. Све се ручно израђује, а продајемо и сувенире. Наши купци су пре свега сва чувена културно-уметничка друштва, али купују и пословни људи који ове производе поклањају странцима, долази и образован свет, а наша ношња је била и сценски костим у неким филмовима и једној позоришној представи. Иако име на-

ше радионице „Кири“ у свету фолклора много значи, од имена се не живи, потребно је много домишљатости, улагања и труда да би се опстало. Шароликост наших ношњи, то што готово свако место има неку своју специфичност доприноси и опстанку нашег посла – каже Мијомир.

Саме тајне опанчарског заната Мијомир је упознао од деде и оца, а данас се то мајсторство у односу на раније разликује само у једном, првом делу процеса.

– Најлепши примерци су израђени у периоду између два светска рата. Некада је кожа морала прво да се штави. Скупљале су се и шишарке које су се млеле и биле су неопходне за штављење. Кожа за херцеговачки опанак се зими штавила на ветру. Данас то није потребно. Набављамо фабричку кожу и затим од ње правимо опуте, односно каишиће од којих се праве преплетаји на

опанцима. Опута се прво по ређа једна до друге, а потом преплиће. Некада су се опанчари такмичили ко ће ситније и финије да их испреплиће. Ђонови се праве од говеђе и свињске коже и стављају у калупе – наводи опанчар.

Посао је с временом све више изискивао и примену маркетинга. Мијомир је и на овом пољу показао умеће.

– Београд, упркос традицији, нема улицу заната. Не постоји ни удружење старих заната, мада Привредна комора најављује да ће нас можда окупити. Требало би да постоји неки сајам. Учествовао сам на Екоетно сајму у Загребу. Имали смо и презентацију лане у Врбасу, ове године у Сутомору. У току је изложба Старих заната у Етнографском музеју, ту такође учествујем са малим, средњим и великим опанцима. Овај музеј заиста подржава све оне који истрајавају у традиционалној производњи. Израдом

ношње се данас многи баве, али лаички. На нашем сајту су слике свих производа, као и краће стручно објашњење. Конкуренција треба да постоји, али бих сваког посаветовао да се консултује са етнологима да би се ношња правила према прописаним правилима. Прецизирано је и објашњено који мотив је украс које ношње. Нама занатлијама би значило и када би постојао неки билтен са редовним информацијама о одржавању манифестација и промоција које су за нас битне. Ваљало би да упознамо конкуренцију, да видимо како ћемо даље. Увек сам отворен за нешто ново, зато ме и радује што ћерка приводи крају студије менаџмента да би наставила породичну традицију – поносан је занатлија Мијомир.

Иако је опанак наш национални симбол, многи не знају које све врсте постоје и које карактеристичне називе носе.

– Српски опанак се дели на пресне опанке, црвене опанке, ђоновске опанке и опанке капичаре. Опанци најчешће носе име краја у коме су израђени или име означава њихову особину. Производимо две врсте шумадијских опанака, влашке, шопске, македонске, гламочке, херцеговачке и патофне од природног крзна и коже – наводи Мијомир Алексић, власник радионице за израду ношњи и опанака.

Текст и фото: Јелена Оцић

ЗАВРШЕН 34. ФЕСТИВАЛ ФИЛМСКОГ СЦЕНАРИЈА У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

„Српски филм“ – најбољи

Након уводне речи филмског критичара Борислава Анђелића и филма приказаног у знак сећања на сценаристу Вука Павловића, отпочео је такмичарски део програма 34. Фестивала филмског сценарија у Врњачкој Бањи на коме се ове године за награду надметало шест домаћих остварења. Жири фестивала су чинили сценаристкиња Биљана Максић, књижевница Љубица Арсић и редитељ Слободан Скерлић. По њиховој оцени, најбољи сценарио имао је „Српски филм“, сценаристе Александра Радивојевића и режисера Срђана Спасојевића; овај филм био је најбољи и по оцени жирија критике (Горан Гоцић, Динко Туцаковић и Владимир Џудовић).

У делу програма посвећеном нашем истакнутом глумцу Данилу – Бати Стојковићу, који је добио заслужено обележје а и амфитеатар на Летњој позорници сада носи његово име, приказан

Милан Никодијевић

је филм о његовом глумачком путу који је режирао Милан Никодијевић, иначе директор Фестивала филмског сценарија. О Бати Стојковићу говорила је најпре његова супруга Олга, а онда и колеге Милена Дравић, Драган Николић, Петар Краљ, Милорад Мандић Манда, Богдан Диклић, као и режисери

и сценаристи Душан Ковачевић и Небојша Брадић.

У оквиру програма „Млади лавови“ ове године је приказано пет краткометражних остварења младих аутора, а награђен је филм Данета Комљена. У оквиру овогodiшњег фестивала одржан је и традиционални симпозијум на тему односа и улоге сценариста и редитеља у српској кинематографији.

Програм „Преко плота“ приказао је остварења из Хрватске, Републике Српске, Бугарске, Црне Горе и Албаније. Одржано је и неколико конференција за новинаре, а на крају фестивала приказан је документарни филм Милана Никодијевића „Мица и околне приче“, као и филм „Село гори... и тако“ Радоша Бајића. Према проценама организатора, фестивал је пратио велики број гледалаца а остварен је и солидан туристички промет.

Д. Ивановић

СНЕЖАНА СТАМЕНКОВИЋ,
ТАЛЕНТОВАНА ПЕНЗИОНЕРКА ИЗ ВЛАСОТИНЦА

Воли поезију и сликарство

Организовала више хуманитарних акција, а недавно у Завичајном музеју приредила самосталну изложбу слика

У Власотинцу, лепом месту на југу Србије, где се углавном сви добро познају, имају само речи хвале о Снежани Стаменковић, талентованој пензионерки која и даље активно слика, пише, излаже.

– Одавно сам заволела сликарство и поезију и то ме чини срећном – каже Снежана Стаменковић.

Недавно је у Завичајном музеју приређена изложба њених радова – слика рађених од пресованог цвећа. Показала је Стаменковићева и овога пута, као и раније, да поседује несумњив уметнички талент.

Даница Валчић, позната историчарка уметности из Власотинца, такође је више пута указивала на вредност и лепоту

Снежана Стаменковић

уметничког дела Снежане Стаменковић.

Њено стваралаштво могли су протеклих година да упознају и Лесковчани, јер је представљено у седишту Удружења пен-

Власотинце: Културни центар

зионера града на Ветерници, а гостовала је на изложбама и у другим већим местима југа Србије.

Снежана Стаменковић је део своје стваралачке енергије усмерила и ка поезији. Објавила је две збирке песама – „Тражим“ и „Чезња“, и обе су наишле на одличан пријем код читалачке публике, али и код критичара.

– Желела бих посебно да нагласим да успешно сарађујем са Удружењем пензионера из Лесковца и Центром за економику домаћинства из тог места, као и са установама културе у родном граду – каже Снежана Стаменковић, вредна песникиња и сликар аматер из Власотинца.

Стаменковићева је организовала и више хуманитарних акција и модних ревија и један је од оснивача Удружења жена у пензији, „Свитања“, које постоји и успешно ради тринаест година у Власотинцу, граду у коме је одрасла, провела најлепше године живота и сада живи као пензионерка у лепо уређеном породичном дому.

Д. Коцић

Активни за реке

Спој лета, спорта, забаве и доброг дружења и ове године је, почетком августа, обележио традиционалну манифестацију „Трстеник на Морави“. Према речима Весне Максимовић из Туристичке организације општине Трстеник, „завесу“ на Омладинском тргу прва је подигла група „Анду бенд“. Трка чамаца мораваца с мотком и овај пут је била заштитни знак приредбе, али је чорбијада остала омиљена дисциплина у којој се такмичио највећи број екипа. Најлепша и најукуснија чорба је, наравно, награђена.

– На спортским теренима такмичили су се одбојкаши, тенисери, ватерполисти, а на Морави пионери, пецароши и пливачи. Особе са инвалидитетом надметале су се у пикаду, најмлађи у организованом „беби маратону“ и „Шареној улици“, а старија деца у такмичењу караока – каже Весна Максимовић.

У сарадњи са покретима „Моравски орашак“ из Трстеника и „Бела бреза“ из Крушевца, млади еколози су испитивали квалитет воде на Западној Морави, док је на градској плажи била лоцирана покретна лабораторија. У оквиру вечери посвећене култури, Балканска позоришна група „Ара“ извела је ренесансну еротску комедију „Мушица“ у режији Ивице Клеменца.

– У дворишту градског музеја одржано је вече хумора и сатире које организује Народна библиотека „Јефимија“. За викенд, 14. и 15. августа посетиоци су могли да се провозају фијакером поред Западне Мораве и чамцем уз Мораву, до етно куће у подножју средњовековног насеља Јеринин град. Захваљујући спонзорима и покровитељима најбољи такмичари су и награђени – наглашава наша саговорница.

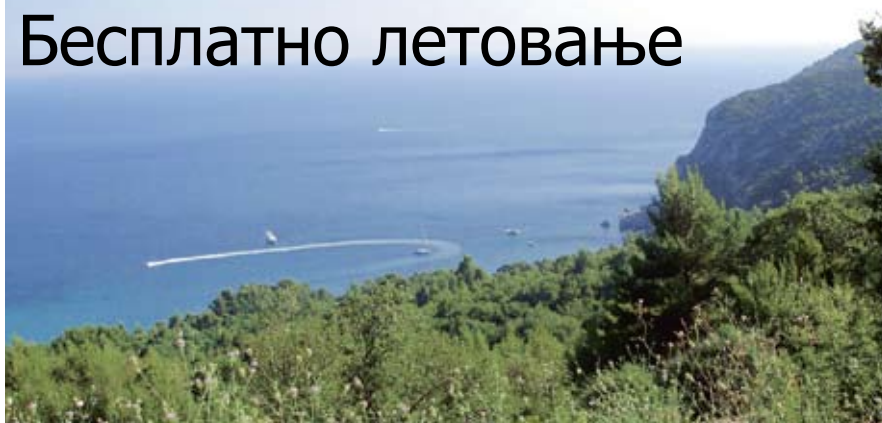
Покровитељи ове садржајне и занимљиве манифестације били су општина Трстеник и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Дирекција за воде. Организатор је била Туристичка организација ове општине, а медијски покровитељ РТВ Трстеник.

– Наша организација се на свој начин придружила многим градовима широм Европе у обележавању Дана Дунава. Под слоганом „Активни за реке“ кроз спортске, ликовне и музичке активности желели смо да скренемо пажњу свим генерацијама, а нарочито најмлађима на значај водених токова – каже на крају Весна Максимовић из Туристичке организације општине Трстеник.

Д. Ивановић

РУМА

Бесплатно летовање

Пре неколико дана са летовања у синдикалном одмаралишту у Доњем Столиву вратило се 57 радника из румске општине. Они су на Црногорском приморју боравили десет дана о трошку Општинског већа Савеза самосталних синдиката Србије у Руми. Овога пута на мору су се одмарали радници из 29 румских предузећа, које су предложиле основне синдикалне организације. Општинско синдикално веће за опоравак ових радника издвојило је 1,2 милиона динара.

Иначе, за одмор у Доњем Столиву, који су могли да плате у више рата, међу радницима у румској општини никада није било мање интересовања. **Д. Р.**

ДОПРИНОС ОЧУВАЊУ НАШЕ КУЛТУРЕ И ТРАДИЦИЈЕ

Српски језик најлепши на свету

У основним школама „Радомир Лазић“ из Азање и „Брана Јевтић“ из Кусатка, села у општини Смедеревска Паланка, од 15. јула до 15. августа одржана је Летња школа „Свети Сава“ која је окупила девојчице и дечаке из дијаспоре и Србије од седам до шеснаест година. Циљ ове школе је да деца и млади из дијаспоре стекну прилику да у центрима српске духовности уче наш језик и ћирилицу, упознају обичаје и културу свога народа дружећи се и склапајући трајна пријатељстава са вршњацима из Србије. Овога лета школа, чији је идејни творца и организатор професор Радмила Кунчер, у оквиру Центра за Србе у расејању „Свети Сава“ из Београда окупила је децу из Италије, Швајцарске, Норвешке, Мађарске, Канаде, Грчке, Албаније, Италије, Аустрије и Румуније.

Током трајања Летње школе девојчице и дечаци из дијаспоре поред учења српског језика и књижевности имали су и креативни час, радионице, спортске активности и сусрете са знаменитим личностима српске културе. Сусрели су се са Грозданом Олујић, Добрицом Ерићем, Љубивојем Ршумовићем, Савом Божовићем, др Урошем Дојчиновићем... док су им вршњаци из ОШ „Радомир Лазић“ извели позоришну представу „Љубав у три чина“. Поред тога, имали су прилику да виде и комад „Карађорђе којекуде“ по драми Ивана Студена, у извођењу Ивана Вучковића из позоришта „Масука“ из Велике Плане.

Малишани су у смедеревским селима пробали стара јела и разне специјалитете, а организовано је и прело у домаћинству породице Мишић. Поред дружења са вршњацима из Азање и Кусатка, за девојчице и дечаке из дијаспоре организовани су излети до манастира Покајница и Копорин, видели су Радовањски луг, Аранђеловац, Тополу и Београд, где су обишли Учитељски факултет, Калемегдан, Музеј Вука и Доситеја. Полазнике Летње школе примили су државни секретар у Министарству за дијаспору, прим. др Предраг Тојић, и помоћник министра за културу, научну, просветну и спортску сарадњу са дијаспором Вукоман Кривокућа.

Летњу школу која је основана још 1995. године (прва такве врсте у Србији) до данас је прошло више од 700 полазника из Аустрије, Албаније, Немачке, Италије, Канаде, Мађарске, Румуније, Словеније, Хрватске, Македоније, Велике Британије, Француске, Швајцарске и Шведске.

Сл. Костантиновић

Радовањски луг

Посело у дому породице Мишић

Час историје у Орашцу

БЕЛА ПАЛАНКА

Највећа гибаница из Шумадије

Оно што су гибанице за Шумадију, то су „банице“ за пиротски крај. У Белој Паланци, недалеко од Пирота, по пети пут је организована „баницајада“, својеврсна етно манифестација која промовише народно стваралаштво, старе занате и традиционалну кухињу. „Баницајада“ је финансијски подржало Министарство за економију и регионални развој.

Гибанице – увијаче филоване сиром, зељем или јабукама мамиле су погледе бројних посетилаца. Дуж кеја на врелу у Белој Паланци све се шаренило од популарних „баница“, а посетиоци су имали прилику да виде и како се оне праве. Пршлогодишњи победник ове манифестације, Крагујевчанин Србислав Ранчић, пореклом Пироћанац, ове године је изложио највећу гибаницу.

Осим гибаница, које су биле права атракција, јели су се и гулаш и рибљи паприкаш, које су припремали чланови ловачких и риболовачких удружења из Беле Паланке, Пожеге, Титела и Крагујевца. Ловци из крагујевачке „Шумадије“ су и побратими са члановима удружења из Беле Паланке.

М. С.

ЉУБОВИЈА

Одушевила екипа „Металца“

На недавно одржаном Међународном гастро фесту у Љубовији, у припремању рибље чорбе и слаткиша такмичило се више од двадесет екипа из скоро свих крајева Србије. Посебну пажњу посетилаца привукла је екипа горњомилановачког „Металца“. Они су припремили свадбарски купус који је одушевио све који су га пробали. Осим радника „Металца“, у екипи су били и пензионери овог колектива који су допринели да свадбарски купус буде одличан.

– Са нашим некадашњим радницима који су отишли у пензију и даље сарађујемо. Они су и даље део нашег колектива, па су и екипу на такмичењу у Љубовији делом чинили и пензионери – каже Александар Сретеновић, председник синдиката „Металца“.

На гастро фесту у Љубовији представљена је и етно поставка „Брђани“ и културно-уметничко друштво из овог места. **М. Н.**

ЛЕСКОВАЦ

Набавка огрева усред лета

Пензионери лесковачке општине су најзаинтересованији за куповину огревног дрвета, каже Горан Димитријевић, руководилац финансијско-комерцијалног сектора Шумског газдинства у Лесковцу.

– Цена кубног метра дрва, са превозом и плаћеним ПДВ-ом, иста је као и ранијих година. Ако се огревно дрво купује готовином, треба издвојити 3.025 динара, за куповину на три рате цена је 3.140 динара, а ако се набавља на шест рата кубни метар стаје 3.260 динара – објашњава Димитријевић.

У лесковачком Удружењу пензионера протеклих дана су сачинили посебне спискове за куповину дрва, а вишегодишње искуство је показало да је много боље када се набавља усред лета, јер је тада избор бољи, а цене повољније.

За набавку огревног дрвета, и то буковог тзв. прве класе има веома заинтересованих купаца и у Власотинцу, Лебану и другим већим местима Јабланичког округа у којима у великом броју живе породице пензионера.

Д. К.

ЗРЕЊАНИН

Посета Овчар бањи и манастирима

Око педесет чланова Општинског удружења пензионера Зрењанин гостовало је 17. августа у Чачку код својих колега из братског удружења пензионера овог града. На излет и дружење путовали су углавном председници месних организација, као и најактивнији чланови из зрењанинског Удружења.

Део средстава за једнодневни обилазак Чачка, Овчар бање и манастира Благовештење и Ваведане, према речима председнице Удружења, Љиљане Петров, обезбедили су сами путници, а део је финансиран из касе ове пензионерске организације. Чачански пензионери као традиционално добри домаћини организовали су на крају посете за своје дугогодишње пријатеље, баке и деке из Зрењанина, ручак и дружење уз пригодан музички програм.

М. М.

КРАГУЈЕВАЦ

„Фићом“ кроз Србију

Крагујевачко Удружење љубитеља „фиће“ организовало је традиционалну манифестацију „Фићом кроз Србију“. Десетак чланова, власника најпопуларнијег возила некадашње Југославије, кренуло је најпре пут села Драча, Дивостин и Миронић, надомак Крагујевца, да би обишли културне и историјске знаменитости тог краја.

Упознајући културну баштину и природне лепоте Србије, љубитељи „фиће“ на овај начин чувају од заборава најпопуларније и најпродаваније возило на овим просторима. Удружење из Крагујевца основано је с циљем да окупи све љубитеље овог аутомобила, сањаре, возаче, бивше, садашње и будуће власнике. Ова породица тренутно броји 110 чланова, који своја возила одржавају с пуно пажње и љубави. Процењује се да у Србији има десетак хиљада „фића“. За следећу годину удружење планира обилазак држава бивше Југославије.

М. С.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Скупштина Црвеног крста

Након једногласног усвајања Извештаја о раду и активности ма Црвеног крста Смедеревске Паланке за протекле четири године, као и плана акција за период 2010–2014, на недавној седници ове организације изабрано је и ново руководство. Чланови Скупштине су за председника Црвеног крста Смедеревске Паланке поново изабрали просветну радницу Ружу Крстић, док су потпредседници Јулијана Мирковић и Слободан Б. Панчић.

Секретар Црвеног крста у граду на Јасеници и даље ће бити Снежана Жарковић, која је нагласила да ће се ова хуманитарна организација у наредном периоду, поред редовних активности, бринути о старима, побољшаће се рад са младима и са добровољним даваоцима крви. Скупштина је донела и одлуку да се њихов Статут усагласи са Статутом Црвеног крста Србије.

Сл. К.

ПРОКУПЉЕ

Захвалница амбуланти

У име организације прокупачких пензионера њихов председник, Мирољуб Коцић, уручио је посебну захвалницу руководству Здравственог центра Топлица за успешну сарадњу и пружање здравствене помоћи грађанима, а посебно великом броју пензионера у прокупачком насељу Гарић, у МЗ Саво Ераковић Страхиња.

Пре четири године, наиме, на инсистирање мештана Гарића и на иницијативу ОО пензионера, у оквиру Болнице отворена је амбуланта за пружање прве и основне помоћи тамошњем становништву. У МЗ Саво Ераковић Страхиња живи велики број Прокупчана, од којих су петина пензионери. Њима је било тешко да за сваку здравствену услугу препешаче неколико километара до Дома здравља. Отварањем амбулante мештанима Гарића умногоме је олакшано да добију медицинску помоћ. И, како они кажу, више су него задовољни радом лекара и медицинског особља.

Руководству Здравственог центра Топлица и ОО СУБНОР-а уручена је и захвалница за чување и старање о споменику Сави Ераковићу Страхињи, који се налази у дворишту Болнице.

Ж. Д.

НОВИ САД

Спортот против болести

Мира Еулић и Вида Пеулић су чланице Друштва за спорт и рекреацију инвалида у Новом Саду и у младости се нису бавиле спортом. Од пре десет година Мира је почела да се такмичи у пикаду, висећој кугли и плочицама и каже да тренира три пута неделјно.

– Спортска такмичења за мене пуно значе. Савез за спорт и рекреацију инвалида нам је дао толику снагу да заборавимо и на године, болест и проблеме – истиче Мира Еулић.

У пикаду, као и у висећој кугли Мира је једна од најуспешнијих такмичарки у Војводини.

Пре три године Вида Пеулић почела је активно да се бави спортом. За сада има десетак диплома у пикаду и висећој кугли и плочицама. Још није освојила медаљу, али нада се да ће и то ускоро бити јер редовно и марљиво тренира.

– Надметања и спорт за мене значе пуно, нарочито за здравље. На такмичење одемо болни, а вратимо се са еланом и снагом – каже Вида Пеулић која изузетно воли пикадо.

А. Б.

КРАЉЕВЦИ

Несвакидашња моба

У друштву се све уради лакше и брже, потврдиле су за „Глас осигураника“ комшинице из Краљеваца, села у румској општини, док су једној од њих „требиле“ грашак. Оне које су имале већу количину у башти, након брања износиле су га на улицу где су грашак зачас очистиле и припремиле за одлагање у замрзивач. Домаћице и пензионерке кажу да помажу једна другој, а најзгодније је када се то може урадити испред куће на клупи, уз разговор, да се види и ко пролази сеоским шором.

Д. Р.

ПАЛИЛУЛА

Излети најомиљенији

Ове године инвалиди рада Палилуле могу да се лече, на шест рата, по изузетно повољним условима, у Луковској, Пролом, Сокобањи, као и у традиционално најпосећенијој Врњачкој Бањи. Чланови ООИР Палилуле ове године, такође на шест рата, могу да летују и на Црногорском приморју, Златару, Копаонику, Ивањици, Сребрном језеру и Перућцу.

Чланови Удружења су, ипак, најзадовољнији излетима и обиласком природних лепота Србије. Уживају у дружењу, али и у лепотама културних и историјских споменика – манастира, музеја, двораца, спомен-обележја, резервата и националних паркова. Само у првој

половини године обишли су Сремске Карловце и Фрушкогорске манастире, Музеј наивне уметности у Ковачици, спомен-кућу и Музеј Михајла Пупина у Идвору, Сребрно језеро и Голубачку тврђаву на Дунаву, Тршић, манастир Тронушу и Бању Ковиљачу, Сомбор, Апатин и Бању Јунаковић. У томе им понекад помогну и спонзори, приватна предузећа која радо помажу пензионере и инвалиде.

До краја године у плану је још пет излета, а поводом 55 година постојања организације биће уприличена и свечана прослава у Дому Војске за све чланове који то буду желели.

Г. В.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Нови актив жена

Заменик председника Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке и председница Актива жена, Живка Мица Ђурђевић, покренула је иницијативу да се формира још један актив жена. Учињено је то у месној организацији пензионера месне заједнице Стара чаршија, где је за председницу Актива жена изабрана Мирјана Љубисављевић, потпредседница је Љиљана Миладиновић, секретар Гордана Максимовић, док је Добра Ћосић изабрана за благајницу.

Сл. К.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Депонија на крову школе

Станари зграде поред лозничке музичке школе уместо у контејнере ђубре бацају на кров школе. Тако је равни кров те васпитно-образовне установе постао права депонија. Сливници и олуци су зачепљени смећем па кров прокишњава. Није поштеђено ни оближње двориште обданишта „Бамби“.

У канцеларије директора и шефа рачуноводства ове школе приликом сваке кише продире вода, ствара се влага и све то стиже и до електроинсталација, што представља опасност за ученике и наставнике.

Иако домар школе редовно чисти кров, станари су бржи од њега у „производњи“ отпада: ту су пуне пластичне кесе, остаци хране, празне боце... Грађевинци су предложили поновно чишћење крова, постављање хидроизолације и кречење учионица, а из градског буџета ће бити обезбеђено 400.000 динара да се ти радови изведу.

Лозница има комуналну инспекцију, али изгледа да против несавесних станара ове зграде нико ништа не предузима. Џабе уређен трг

са цветњацима, травњацима и украсним биљкама, када се на крову музичке школе налази права депонија.

Управа музичке школе настоји да проблем реши дозиравањем учионица на крову и изградњом косог крова, али за ту инвестицију је потребно око 10 милиона динара. Градска власт је спремна да обезбеди два милиона, а за остатак новца школа ће конкурисати за средства из Националног инвестиционог плана. То би био једини, а уједно и прави начин за решење овог горућег проблема.

М. Неговановић, Лозница

Некад и сад

Запосленост од 1922. до 1938. године

Број осигураних чланова на радничко осигурање је стално рапидно растао све до 1931. године, а потом, наредне три године се смањивао. Повећање, пак, од 1934. до данас показује оживљавање привреде у нашем подручју, а то је утешна појава након тешке кризе кроз коју је привреда прошла. Број запослених у Београду је прве четири године стагнирао а од 1926. све до кризних година почиње нагло да расте. Од 1935. године број чланова у Уреду за осигурање радника у Београду се поново повећава. У Београду је 1938. забележено 58.300 чланова.

(Окружни уред за осигурање радника у Београду од 1922. до 1938, Београд, 1939)

Кретање запошљавања и незапослености

Карактеристике тржишта радне снаге у Србији су и пре кризе биле неповољне. Тржиште рада је одликовала ниска стопа економске активности и запослености, и висока али опадајућа стопа незапослености. Према подацима Републичког завода за статистику, у мају ове године у Србији је било запослено 1.838.468 особа. Најновији подаци говоре да је јуну у НСЗ евидентирано 37.418 новопријављених особа. У односу на претходни месец запосленост је мања за 0,14 одсто, односно за 2.570 лица. У односу на исти период лане, запосленост је смањена за 3,22 одсто, односно за 61.128 особа. Стопа званично регистроване незапослености у мају износила је 26,90 посто.

Ј. О.

Право на дедину пензију

? Д. С. – Аранђеловац: Имам скоро 19 година, а од 12. године сам дијабетичар и примам инсулин четири пута дневно. Завршио сам средњу школу и уписао факултет. Отац и мајка су остали без посла, а брат који је завршио факултет још није нашао запослење. Све шесторо живимо од дедине и бабине пензије. Да ли могу да наследи пензију мога деде са којим живим у заједничком домаћинству у случају његове смрти?

Одговор: Унуци могу да наследи породичну пензију од бабе или деде, али под условом да се у поступку признавања права на породичну пензију докаже да су родитељи неспособни за рад, тј. да издржавају своју децу, или да су родитељи преминули, што код Вас није случај. Чињеница да сви живите од дедине и бабине пензије Вам иде у прилог,

мада се то што су родитељи остали без посла не може изједначити с немогућношћу да Вас родитељи издржавају. Закон је овде имао у виду неспособност за рад, а не немогућност запослења. То практично значи да Ви не испуњавате услове за породичну пензију за случај да Ваш деда премине. То је изричито прописано чланом 34 Закона о ПИО.

Који закон се примењује

? Р. Ј. – Нови Бечеј: Будући да сам имала остварен стаж у Републици Хрватској, 12. 8. 1996. године добила сам привремено решење о стицању права на пензију. Коначно решење о пензионисању применом Споразума о социјалном осигурању са Хрватском донето је 3. 3. 2006. године. По обављеном прерачуну, износ пензије по коначном решењу је био знатно мањи него што је то било утврђено привременим решењем. Затражила сам објашњење у надлежној филијали и добила одговор да је до тога дошло јер су приликом прерачуна пензије узели у обзир целокупну зараду током читавог радног века оствареног у Србији, а не најповољнијих 10 година како је то било по прописима из 1996. године. Интересује ме да ли се у овом случају примењује закон који је важио у моменту када сам стекла право на пензију или онај који је био на снази у време када је вршен прерачун пензије по Споразуму о социјалном осигурању?

Одговор: Врло су ретки случајеви корисника пензија који после прерачуна пензије по Споразуму о социјалном осигурању са Републиком Хрватском имају тако драстично мању пензију од оне коју су користили до примене Споразума. На прерачунат износ пензије по стажу навршеном у Републици Србији никако не би могли да се примене нови прописи који су на снази од 2003. године, јер сте

Ви стекли право на пензију 1996. године када се пензија обрачунавала од најповољнијег десетогодишњег просека. Ову чињеницу свакако треба проверити и тачно утврдити како је обрачуната пензија у Србији.

Износ пензије одређен у Републици Хрватској не бисмо могли да коментаришемо, али према искуству, пензије из Хрватске су повољније од наших пензија.

Низак износ пензије

? Ј. М. – Железник: Коначним решењем, које Вам у прилогу шаљем, остварила сам право на старосну пензију којим ми је призната пензија од 927,92 динара месечно. Исплата пензије се врши уз обрачун исплаћених износа пензије по привременом решењу, што сматрам да је грешка. Поднела сам захтев за поновно прерачунавање, али су ми одбили захтев. Да ли ми је пензија правилно обрачуната и ако није, коме да се обратим?

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Одговор: Решењем Филијале за град Београд од 12. 2. 1997. године Вама је признато право на превремену старосну пензију са умањењем пензије на име ранијег одласка у старосну пензију од 23. 10. 1996. године. Ово решење није било привремено, али када сте навршили 55 година живота донето је решење којим Вам је превремена старосна пензија претворена у старосну без

умањења на име ранијег одласка у старосну пензију. Пензија је тачно обрачуната од најповољнијег десетогодишњег просека, који је за Вас од 1983. до 1992. године. Од овог десетогодишњег просека дат је проценат који Вам припада по Вашем стажу, без умањења на име превременог одласка у пензију. Овај износ се, нема сумње, редовно и правилно усклађује.

Олакшице за градњу куће

? М. П. – Миничево: Инвалид сам са преко 70 одсто телесног оштећења. Да ли имам право на пореско ослобођење или олакшице приликом градње породичне куће и ослобођење од пореза на пренос апсолутних права?

Одговор: Није нам познато да телесно оштећење од 70 одсто пружа неке олакшице приликом извођења радова на породичној кући, као ни уоп-

ште пореске олакшице у грађевинарству.

Једине познате пореске олакшице су код увоза аутомобила.

Повећан стаж али не и пензија

? М. Ј. – Врањска бања: Радио сам у руднику на радном месту са бенефицијом 12/16. Године 1976. отишао сам у инвалидску пензију са укупним стажом од 23 године, пет месеци и 24 дана, не рачунајући борацки стаж. Када се за моје радно место променило рачунање стажа са увећаним трајањем са 12/16 на 12/18, поднео сам захтев да ми се прерачуна стаж осигурања по новим прописима, па ми је признат радни стаж од 35 година, седам месеци и 21 дан. Међутим, и поред повећања година признатог радног стажа, износ моје пензије је остао исти. Молим да ми објасните да ли је ово у реду и ако није, коме да се обратим?

Одговор: С обзиром на то да помињете борацки стаж, а као што Вам је познато борцима НОР-а се пензија увећавала за одређени проценат зависно од тога од које године је особа учесник рата, претпостављамо да је Ваша пензија, док Вам је радни стаж износио 23 године, пет месеци и 24 дана, са увећањем на основу борачког стажа, одређена у пуном износу,

тј. 85 одсто од пензијског основа. Када сте тражили да Вам се прерачуна стаж осигурања на основу промене стажа са увећаним трајањем са 12/16 на 12/18 и када Вам је радни стаж увећан на 35 година, седам месеци и 21 дан, износ пензије се није променио јер Вам је и на даље пензија одређена са 85 одсто од пензијског основа, јер више и не може да износи.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ГОЛИШАВОСТ	СИМБОЛ ХРИШЋАНА- СТВА	МОЧВАРНО ЗЕМЉИШТЕ	МИТСКИ ХЕРОЈ ИТАЛИЈЕ	ДОБАР ЗА ПИЋЕ	АЕРО КЛУБ (СКР.)	ТАКСА НА ГРАНИЦИ
БЕЗИЗЛАЗНА СИТУАЦИЈА							
ОЦЕНА НЕКОГ ДЕЛА							
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ (КРАЂЕ)						ОЗНАКА РАЗРЕДА СПРАВА ЗА КЛИЗАЊЕ	
КИЛОТОНА (СКР.)			ЛАТИЦЕ (КРАЂЕ) ДИРКЕ НА КЛАВИРУ				
14. СЛОВО ЂИРИЛИЦЕ		ОЗНАКА ТЕМПЛА ЖЕНСКО ИМЕ		КЊИЖАР, ГЕЦА ОСТРВО ЈАДРАНА			
ДРЖАВА У АЗИЈИ					СИМБОЛ БАРИЈУМА ЕНГЛЕСКИ ПИСАЦ ТОМАС		
ГРАДИЋ У БОСНИ							ОСОБА КОЈА СЕ БАВИ АЛХЕМИЈОМ
ВРСТА ШКОЉКЕ							
ФРАНЦУСКИ ПИСАЦ							
НАША ПЛАНИНА					16. И 26. СЛОВО ЗАМИСАО		
ГЛАС ОСИГУ- РАНИКА	КОНЦИ, ВЛАКНА СТАНОВНИК КАНАДЕ					ОЗНАКА ЕНЕРГИЈЕ ВРСТА СИРА	
ПРЕДЛОГ ПРЕМА			ИСТО (ЛАТ.) НА СВАКИ НАЧИН				
ПРВО СЛОВО		СИМБОЛ СУМПОРА ЧЕСТИЦЕ МОЛЕКУЛА		ИМЕ ГЛУМЦА МАРФИДА БОЛЕЊЕ ТКАНИНЕ			
СИМПАТИ- ЗЕР НЕКОГ КЛУБА							
ПУСТИЊА У ЧИЛЕУ							
ЂОРЂЕ ОДМИЛА					СИМБОЛ ЕРБИЈУМА ЕСТОНАЦ (КРАЂЕ)		
НЕПРОФЕСИ- ОНАЛАЦ							ТЕЛЕВИЗИЈА (СКР.)
ИМЕ ГЛУМЦА НОЛТА				ОЗНАКА ШВЕДСКЕ ОЗНАКА СЕВЕРА		ОЗНАКА ЗА ТЕМПО ОЗНАКА ЗА АЛТ	
ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ		ЈЕДНА ВОЗНИЧКА КОМАНДА					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: о, ватра, преврат, ео, рада, трп, кок, алаво, Осло, ав, платина, роман, њ, ама, се, в, рака, ак, тама, коритар, теча, к, о, маска, квинта, тр, Кант, Астарта, нар, ор, трибина.

Боље сутра

Ко призна пола му се прашта. Признаћемо ако нам све опросте.

Чим је скочио евро и цене су почеле да скачу од среће.

Ништа не траје тако дуго као боље сутра.

Данас немамо ништа, а то смо стекли великим одрицањем.

Пристојно сам радио, а пензија ми је непристојна.

Пензионер и савијеном кичмом не постиже ништа. То је само ишијас.

Чим се повећа цена хране, понеки пензионер одустане.

Док сам заузимао став, неко ми је заузео радно место.

Радомир Станојковић

Лековите мисли

Кад политичари жмуре, настану ћорави посланици!

Многима је ерогена зона у – новчанику.

Некад политичари у Скупштини толико лупају па све мислим да ће пробити – звучни зид.

Нама ће изгледа и њиве постати соларне. Некад их само сунце обрађује.

Једва чекам да настане несташница вулгарности и силе-џијства.

Шта нам вреде брзе пруге ако нам оде воз!

Грешке на све стране, а грешника ни од корова.

Најбоље видимо слабости – других.

Душан Старчевић

Да ли сте знали ...

... да рођендан делимо са више од девет милиона људи широм света?

... да стрес узрокује више од 90 одсто познатих обољења?

... да мушкарци много чешће падају у депресију због недостатка новца него због љубавних проблема, за разлику од дама којима је несрећна љубав разлог број један за лоше расположење?

... да статистике кажу да се највише људи у свету венчава у децембру, а да је август месец са највише беба?

... да је стопа развода већа у јужнијим и топлијим крајевима?

... да у Јапану, према старим свадбеним обичајима, младе могу да обуку кимоно светле боје, док су деверуше одевене у црно?

... да најстарији досад пронађен кућињски рецепт потиче из 2000. године старе ере, и то с подручја Месопотами-

је? То је заправо запис о припремању хране за вавилонски двор на основу кога се види да је вавилонски владар волео тартуфе који су налажени у пустињском песку.

... да је највеће јело на свету пуњена печена камила која се сервира на бедуинским гозбама? У њој се налази риба пуњена јајима, пилићи напуњени рибом и печена овца напуњена пилићима.

... да постоје четвртасте лубенице? Узгајају их у Јапану, због великих проблема у транспорту и складиштењу округлих. Док су лубенице још мале стављају се у четвртасте посуде и даље се нормално развијају. Четвртасте лубенице, међутим, по цени далеко премашују обичне, округле.

... да је Леинстер дом у Даблину зграда која је била узор ирском архитектури Џејмсу Хобану када је пројектовао Белу кућу у Вашингтону? У овој згради је данас смештен ирски парламент.

(X)уморне мисли

Врабац у руци или голуб на грани? Не, хвала, наша најдража птица је – прасица!

Ми немамо проблеме, имамо само тешкоће. Проблем је страна реч!

Са нама нема шале. Све може да буде, а не мора да значи.

Некад су политичари обећавали само мед и млеко, а данашњи мени има сто јела и зачина.

Нема добре воље без туђе невоље. Патила би због самоће.

Људима се не може угодити! Неки се кажу што су ишли на летовање, неки што нису ишли.

Има правде! Ко лако зарађује, лако и троши, а ко с муком зарађује, с муком и троши.

Сиротиња се најлакше бори са поскупљењима. Мање купује!

Не бих се због поскупљења намирница љутио сваког дана да их не купујем сваког дана.

Витомир Теофиловић

